

panorama wałbrzyska

www.walbrzych.naszemiasto.pl

Nr 44

ODPADY

**WAŁBRZYCH
KUPIŁ
NOWOCZESNE
ŚMIECIARKI.
BĘDZIE
SPRAWNIEJ,
ALE NIE TANIEJ**
str. 8

FOT. PAWEŁ GOŁĘBOWSKI

POCHÓWKI

Ziemia koło kościółka kryła tajemnicę. Szczątki żołnierzy trafią teraz na cmentarz wojenny

Archeolodzy z Pomostu odnaleźli w Tomkowicach groby ponad 75 niemieckich żołnierzy str. 3

KINEMATOGRAFIA

FOT. UZYCZONE

Oskarowy reżyser kręcił w Wałbrzychu zdjęcia do swego nowego filmu

„1949” to obraz, którego fabuła została zbudowana wokół Thomasa Manna i jego córki Eriki str. 7

REKREACJA

Mamy w Wałbrzychu nową siłownię **Fit Style**. To oferta dla osób, zakochanych w ruchu str. 4

GASTRONOMIA

Bez cukru, laktozy i glutenu. Za to bardzo zdrowo i ze smakiem. **CukrOFFnia** w Galerii Victoria wyznacza nam nowe trendy str. 5

MUZYKA

Zespół **Paranoja** daje energetyczne koncerty na scenach bluesowych, a także rockowych str. 9

Nr ISSN 2082-8446
Nr indeksu 272663

45

Leszek Kalinowski

Nie tylko seniorom życzę przyjaciół

Przeczytałem ostatnio, że w pewnym wieku, powiedzmy dojrzałym, dla psychicznej równowagi potrzebna jest tzw. społeczna asysta. Cóż to takiego? Po prostu przyjaciele, koledzy, koleżanki, którzy będą mieli dla nas czas. Zajrzą, zadzwonią, zapytają, co słyhać i czy czegoś nie potrzeba.

To bardzo ważne, by seniorzy mieli poczucie, że nie są sami, że są wśród nich osoby, na które zawsze mogą liczyć. Wydawać by się mogło, że to nastolatki mają silną potrzebę przyjaźni, to rówieśnicy są wówczas najważniejsi. Ale ona istnieje zawsze, a w trzecim wieku jeszcze bardziej się uwidacznia. Nic więc dziwnego, że seniorzy tak często podkreślają, że najlepszym lekarstwem na samotność, złe samopoczucie jest drugi człowiek. I dlatego tak chętnie spędzają czas w towarzystwie.

Mówili o tym uczestnicy balu seniora, w którym miałem okazję uczestniczyć. Bawiło się tam 720 osób i choć każdy jest inny, to w tym przypadku wszyscy mówili jednym głosem: Chcemy być razem z tymi, których lubimy, w których towarzystwie czujemy się dobrze. Dzięki temu jesteśmy zdrowsi, ubywa nam lat, mamy więcej energii i bardziej pozytywnie patrzymy na świat.

Seniorzy chcieliby, by takich imprez było organizowanych więcej. Bo - jak mówili - każda okazja jest dobra, by wyciągnąć nas z domu i byśmy mogli być razem. Zwłaszcza jesienią i zimą, kiedy dookoła szaro, buro, ciemno i zimno. Może więc warto pomyśleć o tych potrzebach przez cały rok, a nie tylko w Tygodniu Seniora? Czasem niewiele trzeba, by ktoś poczuł się lepiej. By uwierzył, że nie jest przezroczyście i jest dla kogoś ważny. ©©

WAŁBRZYCH

Znaleziono ciało 65-latka. Jak zginął?

Dramatycznego odkrycia dokonano w mieszkaniu na Nowym Mieście w Wałbrzychu. Przy ul. Krętej znaleziono zwłoki 65-letniego mężczyzny. Ciało leżało na podłodze. Na głowie zmarłego była widoczna rana. Nie wiadomo jednak, czy to ona była przyczyną zgonu.

Policja rozważa różne hipotezy, m.in. że mężczyzna sam się przewrócił i uderzył w głowę. Ale także, że ktoś mógł mu zadać cios albo w inny sposób przyczynić się do jego śmierci. O tym, że mężczyzna nie żyje, zawiadomili śledczych jego sąsiedzi. Był pijany. Niewykluczone, że dzień wcześniej spożywał ze zmarłym alkohol. Został zatrzymany do wytrzeźwienia, by mógł złożyć zeznania w tej sprawie. Okoliczności tragedii z pewnością pomoże wyjaśnić sekcja zwłok mężczyzny. ADA

WAŁBRZYCH

Agnieszka Zawadzka nową szefową PUP

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałbrzychu jest nowa dyrektorka. 27 października oficjalnie powitano na tym stanowisku Agnieszkę Zawadzką. Przedstawili ją prezydent Wałbrzycha Roman Szelemej i starosta wałbrzyski Leonard Górski.

- Pani dyrektorka oficjalnie rozpoczęła pracę na tym od-

powiedziałnym stanowisku. Jej doświadczenie zawodowe i zaangażowanie to gwarancja profesjonalizmu oraz skutecznych działań na rzecz mieszkańców. Liczę na owocną współpracę pomiędzy Ziemią Wałbrzyską a Powiatowym Urzędem Pracy, dla dobra naszych mieszkańców - powiedział starosta. PG

Szpital otrzymał zgodę na inwestycje

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Wałbrzyski szpital przyjmie darowiznę od Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Wyraziła na to zgodę Rada Społeczna Specjalistycznego Szpitala im. dra Alfreda Sokołowskiego.

Nie każdy wałbrzyszanin ma świadomość, że pewne decyzje, podejmowane w tutejszym szpitalu musi opiniować jego Rada Społeczna. Ostatnio odbyło się to podczas szóstego już w tym roku posiedzenia. Rada pozytywnie zaopiniowała wszystkie wnioski, które złożyła do niej dyrektorka Jolanta Królak.

Jest zgoda na inwestycje i przyjęcie darowizny

Organ inicjujący i opiniodawczy szpitala przyjął m.in. uchwały w sprawie sposobu finansowania wkładu własnego dla uruchomionych inwestycji.

Wyrażono także zgodę na przyjęcie darowizny, jaką jest specjalistyczny sprzęt od Wiel-

kiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. To już kolejna transza urządzeń medycznych, tym razem o wartości około 700 tys. zł, którą otrzyma Oddział Pulmonologiczny.

- Rada dała także zielone światło dla zmian organizacyjnych szpitala oraz dla dalszych działań rozwojowych i inwestycyjnych, w tym również dla zakupu nowoczesnego lasera i defibrylatora - informują w wałbrzyskim szpitalu.

Oni decydują

Radę Społeczną w kadencji 2025 - 2029 tworzą: Adam Jaśnikowski - przewodniczący, przedstawiciel marszałka województwa dolnośląskiego; Kacper Nogajczyk - zastępca przewodniczącego, przedstawiciel samorządu województwa dolnośląskiego; Mirosław Lubiniński - członek, przedstawiciel samorządu województwa dolnośląskiego; Beata Moskał-Słaniewska - członkini, przedstawicielka samorządu województwa dolnośląskiego; Piotr Kraczkowski - członek, przedstawiciel samorządu województwa dolnośląskiego. ©©

FOT. ZAMEK KSIĄŻ W WAŁBRZYCHU

SZCZAWNO-ZDRÓJ

Wystawa o księżnej na piętrze pijalni

Wystawa „Daisy von Pless. Blask Książa i cienie historii” zawędrowała do Szczawna-Zdroju. Warto wykorzystać okazję i wybrać się do tamtejszej pijalni wód mineralnych - na piętro. Do obejrzenia zbiorów zapraszają Zamek Książ we współpracy z Fundacją Księżnej Daisy von Pless.

- Wystawa przeniesie was do barwnego świata najbardziej wpływowej europejskiej arystokracji. Prezentacje na królewskim dworze, małżeństwo z rozsądku, bajeczne podróże i najdroższa biżuteria, ekstrawaganckie bale, a w tle

najpiękniej położony górski zamek w tej części Europy. Wszystko to w przeddzień pożaru, który podpalił Europę, a księżna Daisy porzuciła wytworne suknie na rzecz uniformy sanitariuszki Czerwonego Krzyża - zachęcają organizatorzy. - Chcemy przypomnieć wyjątkową mieszkankę zamku Książ, kobietę, która znacząco wyprzedziła swoją epokę.

Wystawę czasową można oglądać do 12 listopada w godzinach otwarcia szczawiejskiej pijalni wód mineralnych. PG

MARSZ RÓŻOWEJ WSTĄŻKI

FOT. PAWEŁ GOŁĘBIOWSKI

Za nami Marsz Różowej Wstążki w Wałbrzychu. To cykliczne wydarzenie, które promuje profilaktykę raka piersi, ale też innych nowotworów. Odbył się w centrum miasta. Na Placu Magistrackim zebrały się setki pań, po czym przeszły z różowymi balonikami i kokardkami do Rynku. Na czele szli między innymi posłanka Sylwia Bielawska, senator Agnieszka Kołacz-Leszczyńska oraz prezydent Wałbrzycha Roman Szelemej. Prezydent, który jest przecież lekarzem, podkreślał znaczenie profilaktyki w przypadku choroby nowotworowej, nie tylko raka piersi. Wyjaśniał, że wcześniej wykrytą chorobę można wyleczyć. PG

ARCHEOLOGIA ZIEMIA KOŁO MAŁEGO KOŚCIÓŁKA KRYŁA WOJENNĄ TAJEMNICĘ

Szczałki żołnierzy trafią na cmentarz wojenny

K. Kwiatek, A. Kolesińska
Tomkowice

Niesamowite odkrycie w powiecie świdnickim. Archeolodzy znaleźli mogiły ponad 70 żołnierzy. Kryły się nieopodal kościółka.

Archeolodzy przeczesują teren niewielkiego cmentarza w gminie Strzegom. To właśnie tam, pod nowo wybudowanymi ścieżkami przy kościele odnaleziono groby kilkudziesięciu żołnierzy. Są ustawione w równych rzędach.

Zapomniane mogiły

O sporym sukcesie mogą mówić archeolodzy z Pracowni Pomost, którzy 21 i 22 października prowadzili badania na terenie cmentarza komunalnego w Tomkowicach. Pod niedawno wybudowanymi ścieżkami dla spacerowiczów odnaleziono groby ponad 75 niemieckich żołnierzy. Archeolodzy szacują, że wojskowi zostali pochowani na przełomie lutego i marca 1945 roku.

- Z doświadczenia wiemy, że przy takich pochówkach nie wszystkich zmarłych wpisywano do rejestrów. Pamięć o tych ludziach zatarła się już w pierwszych latach po wojnie. Tylko dzięki dokumentacji udało się odnaleźć tę kwaterę - mówi dr Marcin Michalski, archeolog z Pracowni badań archeologicznych i historycznych Pomost.

To dopiero początek prac. Dzięki dość szczegółowej liście poległych archeologom udało się ustalić umiejscowienie mogiły. Zgodnie z oficjalną dokumentacją, przed kościołem powinno znajdować się 6 lub 7 rzędów, a w każdym z nich po kilkanaście grobów. Badacze szacują jednak, że ofiar może być znacznie więcej. Archeolodzy są zdania, że żołnierze zginęli podczas walki. Wskazuje na to np. pochowanie w butach. Jeśli wojskowi trafili do szpitala wojskowego, to wówczas ściągnięto by im obuwie.

Podczas pierwszego etapu wykopalisk archeolodzy znaleźli przy żołnierzach kilka przedmiotów. Oprócz standardowego ekwipunku wojskowego, na który składają się m.in.: środki medyczne, latarka, kompas, menażka czy szczyrzyk, z ziemi wyciągnięto również osobiste pamiątki. Wśród nich znalazły się: nie-

Koło kościółka w Tomkowicach archeolodzy odnaleźli szczątki ponad 70 żołnierzy.

Wojskowe obuwie, nawet jeśli było dość mocno zniszczone czy zakrwawione, miało tuż po wojnie sporą wartość.

zwykle modny przed 80 laty sygnet, zegarek czy lusterko ze skrytką. Ostatni przedmiot okazał się dość niecodzienny. W schowku trzymano... prezerwatywy. Badacze tłumaczą, że oprócz pełnienia standardowej funkcji, odgrywały one również rolę osłonową. Wojskowi chowali w nich cenne przedmioty, które łatwo mogły się zgubić, zniszczyć lub zostać skradzione podczas wojennej zawieruchy. Jeden z żołnierzy zawinął w nią swoją obrączkę.

Z badaczami z Pomostu można się skontaktować za pośrednictwem serwisu Facebook lub dzwoniąc na numer: 601 469 494.

Co się stanie ze szczątkami żołnierzy?

Jak tłumaczy nam Marcin Michalski, odnalezione szczątki zostaną pochowane na cmentarzu wojennym w Nadolicach Wielkich (gmina Czernica). Tam też mają zostać „scalone” - każda z ofiar zostanie odseparowana i pochowana w dedykowanym sarkofagu. Następnie do pochówków zostaną przydzielone indywidualne numery, po których można dotrzeć do pochowanych.

Odnalezione przedmioty czeka natomiast drugie życie. W przypadku rzeczy, które pochodzą z tej mogiły, schemat jest prosty. Cenne pamiątki i nieśmiertelniki trafią do niemieckiego odpowiednika Instytutu Pamięci Narodowej, który może skontaktować się

z rodziną zmarłego. Pozostałe przedmioty zostaną przekazane lokalnemu muzeum.

To oni stoją za odnalezieniem ciał

Pracownię badań archeologicznych i historycznych Pomost tworzy pięciu specjalistów z Poznania. To historycy i archeolodzy, którzy od blisko 20 lat przemierzają zachodnie ziemie Polski w celu zlokalizowania szczątków zmarłych podczas II wojny światowej, niezależnie od narodowości.

- „Archeologia w służbie pojednania” to hasło, które przyświeca naszej działalności. Staramy się zaprzęgać naszą wiedzę, umiejętności i metody archeologiczne do pracy na rzecz pojednania między narodami - mówi Marcin Michalski. - Z perspektywy naszej działalności to byli ludzie, którzy trafili na front. Podczas pracy nie wnikamy w ich motywacje, natomiast mamy pełną świadomość, kto był agresorem - dodaje.

Głównym celem badaczy jest znalezienie oraz identyfikacja szczątków. Archeolodzy mówią, że ludzie czekają na informację o swoich krewnych nawet 80 lat po zakończeniu wojny. Często są to wnuki zmarłych.

- Osoby, które straciły bliskich podczas II wojny światowej, w końcu poznają ich losy. To bardzo poruszające sytuacje - przekazuje archeolog. ©

Jedyna szkoła imienia słynnej księżnej Daisy

Adrianna Szurman
Wałbrzych

24 października w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5 w Wałbrzychu świętowano jubileusz 80-lecia Szkoły Podstawowej nr 1, która jest częścią zespołu. Były gratulacje, życzenia i prezenty.

Dyrektorka szkoły Emilia Michalak zaznaczyła, że to pierwsza szkoła, która powstała w Wałbrzychu po zakończeniu II wojny światowej w 1945 roku.

- Dziś oddajemy hołd tym, którzy tę szkołę tworzyli. I patrzymy z nadzieją w przyszłość - zaznaczyła dyrektorka. - Szkoła to nie mury, to ludzie, którzy ją tworzą. Kiedy po zakończeniu II wojny światowej powstała nasza szkoła, nikt nie wiedział jak długą i bogatą drogę będzie miała do przebycia. Dziś patrzymy wstecz z wdzięcznością i wspominamy wszystkich tych, którzy tworzyli historię tej placówki: nauczycieli, pracowników, uczniów i dyrektorów, którzy nadali szkole kierunek - zaznaczyła.

Warto dodać, że szkoła w dzisiejszym kształcie jako Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 działa od 2019 roku. Utworzono ją po połączeniu Gimnazjum nr 1 im. Noblistów Polskich i Przedszkola Samorządowego nr 5. W roku powołania szkoła przyjęła imię księżnej Daisy Hochberg von Pless i jest

jedyną w Polsce szkołą noszącą taką nazwę.

- To niezwykle miejsce, w którym bogata tradycja splata się z nowoczesnością, a pamięć o historii regionu idzie w parze z otwartością na przyszłość. Patrząc na uczniów pełnych pasji i energii trudno nie czuć dumy. Bo właśnie w takich szkołach kształtują się przyszli liderzy, twórcy i społecznicy, którzy dalej będą budowali tożsamość naszego miasta. Jestem głębiej wzruszona tym, jak duch księżnej Daisy wciąż inspirowa młode pokolenie do działania, empatii i wiary, że dobro i elegancja mogą iść w parze z siłą charakteru - mówiła Dorota Karolewska, prezeska Zamku Książ w Wałbrzychu, której towarzyszył Matusz Myktytyszyn, prezes Fundacji Księżnej Daisy, przyjaciel szkoły.

W uroczystościach wzięli udział także m.in. senator Agnieszka Kołacz-Leszczynska i wiceprezydent miasta Kacper Nogajczyk, wałbrzyscy radni, dyrektorzy szkół i inni zaproszeni goście, wśród nich ksiądz proboszcz parafii Ewangelicko Augsburgskiej Marek Bożek oraz komendant Straży Miejskiej w Wałbrzychu Kazimierz Nowak.

Było mnóstwo życzeń, podziękowań, prezentów i wiele wzruszających chwil, a wyjątkowej oprawy uroczystej gali nadały dzieci, które zaprezentowały się podczas okolicznościowego występu. ©

WAŁBRZYCH

Piękna jesień w parku koło zamku Książ

Mamy już astronomiczną i kalendarzową jesień. Potrwa do 21 grudnia. Ta pora roku ma swoje uroki - na przykład paletę barw w parkach i na skwerkach. Na spacer można się wybrać m.in. do Książańskiego Parku Krajobrazowego. Jest tu pięknie o każdej porze roku, a jesienią dominują kolory: żółty, czerwony i złoty.

Park został utworzony 28 października 1981 roku jako jeden z pierwszych w Sudetach. Ma powierzchnię 3.155 hektarów. Rosną w nim dziesiątki gatunków drzew i krzewów.

Książański Park Krajobrazowy jest jednym z 12 istniejących na terenie Dolnego Śląska. Są tu również dwa parki narodowe.

PG

Oferta dla osób, zakochanych w ruchu

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Siłownia Fit Style w Wałbrzychu już otwarta. Oferuje nowoczesny sprzęt i nowatorskie podejście do klientów. Każdy znajdzie tu sposób na poprawę swojej kondycji oraz sylwetki.

Fit Style w Wałbrzychu to coś więcej niż siłownia i klub fitness. Byliśmy na otwarciu najnowocześniejszego klubu fitness w mieście.

Siłownia i klub fitness już otwarte!

Najnowocześniejszy klub fitness w mieście przyciągnął w dniu otwarcia miłośników sportu i aktywności. To miejsce, które wyznacza nowy standard treningów. Powstało z myślą o wszystkich, którzy cenią komfort, jakość i kompleksowe podejście do treningu.

Kadra jest przeszkolona także pod kątem problemów zdrowotnych, np. z kręgosłupem czy kolanami. Instruktorzy doradzą, jakie ćwiczenia warto wykonać, a czego absolutnie nie robić. Będą pracować

Właściciele Fit Style oferują kompleksowe podejście do ludzi, którzy chcą żyć aktywnie.

z klientami w grupach i indywidualnie.

To pierwszy klub tej marki w Wałbrzychu, a czwarty na Dolnym Śląsku. Dwa pierwsze powstały w Bolesławcu. A po tym, jak odniosły sukces, kolejny pojawił się w Legnicy i czwarty w Wałbrzychu. Właściciele - Łukasz Załucki i Damian Śliwiński - chcą zbudować

sić klubów tej marki i wyznaczać nowe standardy. Kolejnych sześć profesjonalnych klubów buduje się na Dolnym i Górnym Śląsku.

- Jesteśmy zaskoczeni nastawieniem fit w mieście i ogromnym zainteresowaniem wałbrzyszan naszym klubem. Liczymy, że spełni oczekiwania i bardzo szybko wypełni się

chętnymi. Zrekrutowaliśmy świetną kadre, dziękujemy też włodarzom miasta, którzy nas wsparli podczas budowy, odbiorów i pozwoleń na użytkowanie - mówią właściciele.

Obiekt został zbudowany, wyposażony i oddany do użytku w czasie dziesięciu miesięcy. Właściciele liczą, że będzie to wizytówka fit miasta,

która wyznaczy nowe standardy.

Dlaczego Wałbrzych?

- Bo jest rozwijającym się miastem, widzimy tu miejsce dla nas. Ludzie w Wałbrzychu chcą ćwiczyć i chcą więcej. My łączymy funkcję sali zabaw z klubem. Bo w drugiej części są urządzenia dla dzieci, trampoliny i wiele innych. Rodzice, którzy chcą poćwiczyć, nie muszą się martwić o pociechę, która też miło spędzi u nas czas - zaznacza Łukasz Śliwiński i zachęca do obejrzenia strefy dla dzieci. Jak dodaje, to się sprawdza w innych lokalizacjach.

Klub Fit Style w Wałbrzychu ma 1,4 tys. m kw. i jest wyposażony w świetny sprzęt. Nowoczesny obiekt został zaprojektowany tak, by każdy - niezależnie od poziomu zaawansowania - mógł znaleźć przestrzeń dla siebie.

Klub oferuje: nowoczesne strefy treningowe z ergonomicznie rozmieszczonym sprzętem, bogaty wybór zajęć grupowych oraz profesjonalne wsparcie trenerów personalnych. Każdy klient znajdzie tu

różnorodne strefy treningowe, które odpowiadają na potrzeby nawet najbardziej wymagających użytkowników. Urządzone: strefę wolnych ciężarów (klasyczny trening siłowy z pełnym wyposażeniem), strefę maszyn siłowych (bezpieczny i skuteczny trening na nowoczesnym sprzęcie), strefę funkcjonalną (idealna do cross-trainingu i treningu obwodowego), strefę cardio (z ekranami, aplikacjami i topowym sprzętem dla poprawy kondycji), strefę treningu personalnego (z indywidualnym podejściem i opieką trenera).

Klub działa w dobrze skomunikowanej części miasta. Znajduje się na Piaskowej Górze (koło obwodnicy miasta) przy ul. Wyszyńskiego 133. Klienci znajdują tu duży, bezpłatny parking. Łatwo można tu dotrzeć także komunikacją miejską.

Fit Style honoruje popularne karty sportowe, takie jak MultiSport i Medicover Sport, co pozwala jeszcze większej liczbie osób korzystać z oferty, a także wiele innych. Warto zapytać na miejscu. Są też karnety w atrakcyjnych cenach. ©

Znamy zwycięzców gminnych biegów

Paweł Gołębiowski
Sokołowsko

W Sokołowsku zostały rozegrane Gminne Biegi Przelajowe. Imprezę zorganizowano przy tamtejszym Zespole Szkolno-Przedszkolnym.

Do Sokołowska zjechali uczniowie ze szkół podstawowych w gminie Mieroszów.

Zespołowo najlepiej wypadli gospodarze, czyli ZSP im J. Korczaka z Sokołowska. Oto klasyfikacja medalowa w poszczególnych grupach: dziewczęta klasy I-III - 1. Marianna Szota (ZSP Sokołowsko), 2. Alicja Dzieleziak (ZSP Sokołowsko), 3. Maja Musiał (PSP Kowalowa); chłopcy klasy I-III - 1. Miłosz Lenarczyk (ZSP Sokołowsko), 2. Piotr Korejwo (ZSP Sokołowsko), 3. Julian Właszczuk (ZSP Sokołowsko); dziewczęta klasy IV-VI - 1. Zuzanna Honor (PSP Kowalowa), 2. Lena Kosek (PSP Mieroszów), 3. Weronika Wróbel (PSP Kowalowa); chłopcy klasy IV-VI - 1. Tymoteusz Wolski (ZSP Sokołowsko), 2. Jakub Drapała (PSP Mieroszów), 3. Marcel Leśniak (PSP Mieroszów); dziewczęta klasy

VII-VIII - 1. Jagoda Karolak (PSP Mieroszów), 2. Nadia Mikłasz (ZSP Sokołowsko), 3. Marlena Tracewska (PSP Kowalowa); chłopcy klasy VII-VIII - 1. Miłosz Altheim (PSP Mieroszów), 2. Krzysztof Górczyński (PSP Mieroszów), 3. Szymon Sierota (ZSP Sokołowsko).

Klasyfikację drużynową wygrał Zespół Szkolno-Przedszkolny im. J. Korczaka w Sokołowsku, wyprzedzając Publiczną Szkołę Podstawową w Kowalowej i Publiczną Szkołę Podstawową w Mieroszowie. ©

Uczniowie podstawówek rywalizowali z wielką pasją.

Nie żyje nastolatka. Czy była hejtowana?

Adrianna Szurman
Świdnica

Nie żyje kolejna nastolatka. Prokuratura Rejonowa w Świdnicy bada m.in., czy powodem był hejt. Mama dziewczyny apeluje: pomóżcie!

Jak mówi nam Prokurator Rejonowy w Świdnicy Marek Rusin, sekcja zwłok dziewczynki potwierdziła ustalenia śledczych w tej sprawie. 15-latką targnęła się na swoje życie, na jej ciele nie było śladów, świadczących o przemocy czy działaniu osób trzecich.

W sprawie wszczęto śledztwo, w którym prokuratura będzie ustalała, czy ktoś nie doprowadził dziewczynki do dramatycznego kroku, czy ktoś jej w tym nie pomógł lub jej do tego nie nakłonił.

- Podkreślam, że to była normalna, spokojna rodzina, nie jakaś dysfunkcyjna. Zabezpieczyliśmy komputery i telefon komórkowy nastolatki. Powołaliśmy biegłego, który zbada zawartość tych nośników informatycznych. Sprawdzimy także środowisko miejsca zamieszkania oraz środowisko

szkolne - wlicza prokurator Rusin.

Jak dodaje, w takich sprawach jednym z badanych wątków jest hejt rówieśniczy.

Mama dziewczynki apeluje do wszystkich osób, które mogą cokolwiek wiedzieć w sprawie śmierci dziecka o przekazywanie informacji w tej sprawie. „Błagam wszystkich o modlitwę za moje dziecko. Jeśli ktoś coś wie, ma jakieś informacje, kto ją gnębił, proszę o wiadomość, błagam was wszystkich...”.

Liceum, w którym uczyła się Victoria zamieściło wpis w mediach społecznościowych: „Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o tragicznej śmierci naszej uczennicy. Odeszła zbyt wcześnie, pozostawiając pustkę, której nie da się wypełnić... W tym bolesnym czasie łączymy się w żałobie z Rodziną i Przyjaciółmi”.

Przypomnijmy, że Prokuratura Rejonowa w Wałbrzychu badała w ostatnich miesiącach okoliczności trzech samobójstw licealistów z Wałbrzyska. W sprawach przesłuchano dziesiątki świadków, zabezpie-

15-letniej Victoria była uczennicą I klasy Liceum TEB Edukacja w Świdnicy, pochodziła z normalnej rodziny.

czono telefony. Sprawy umorzono.

- Nie da się obciążyć winą za te tragedie konkretnych osób. Nie mamy dowodów na to, że czyjeś działanie przelożyło się bezpośrednio na śmierć nastolatki. W związku z tym postępowania zostały umorzone - mówi Tomasz Bujwid, zastępca prokuratora rejonowego w Wałbrzychu.

Jak dodaje, to byli nastolatki z różnymi problemami,

a sprawy wielowymiarowe. Młodzi ludzie nie zdecydowali się porozmawiać z dorosłymi, poszukać pomocy.

W świdnickiej szkole uruchomiono dyżury psychologów i pedagogów. Szkoła apeluje także do opiekunów dzieci o uważność, a młodych ludzi, którzy przeżywają bolesną stratę zachęca do szukania pomocy i wsparcia u bliskich, wychowawców oraz psychologów. ©

Bez cukru, laktozy i glutenu, lecz zdrowo i ze smakiem - taka jest nowa CukrOFFnia

Elżbieta Węgrzyn
Wałbrzych

CukrOFFnia w Galerii Victoria w Wałbrzychu już działa. Nowa kawiarnia oferuje wyjątkowe wyroby, które zjesz bez wyrzutów sumienia.

Bez cukru, laktozy i glutenu, ale za to zdrowo i ze smakiem. W Galerii Victoria w Wałbrzychu ruszyła cukiernio-kawiarnia CukrOFFnia.

CukrOFFnia już działa. Będzie kolejna!

Wałbrzych słynie ze swoich sieci cukierniczych. Okazuje się jednak, że na lokalnym rynku jest jeszcze miejsce na nowości i lokale, wyspecjalizowane w niedostępnych dotąd smakach.

- Coraz więcej osób świadomie kształtuje swoją dietę i unika pewnych składników dla zachowania zdrowia. Nie brak też osób z nietolerancjami pokarmowymi i problemami metabolicznymi. Dotąd szukały one wypieków bez cukru czy laktozy we Wrocławiu. Dziś mogą je dostać w CukrOFFni - mówi pani Monika, doświadczona przedsiębiorczyni, szczawieńska restauratorka.

Razem z mężem Łukaszem Miotkiem zdecydowali się uruchomić cukiernio-kawiarnię

Lokal w centrum handlowym przy ul. 1 Maja 68 w Wałbrzychu zaczął działać 19 września.

o znamiennej nazwie CukrOFFnia na parterze Galerii Victoria. Lokal zaczął działać 19 września br., a jeszcze tej jesieni ma ruszyć kolejny - przy ul. Solickiej 6 w Szczawnie-Zdroju.

Kawiarnia z wyjątkowymi wyrobami

Cukiernio-kawiarnia CukrOFFnia w Galerii Victoria działa w sąsiedztwie TKMaxx

i Martes Sport. Około 40-metrowy lokal z zapleczem to klimatyczne miejsce z 7 stolikami. Zaprasza: od poniedziałku do piątku w godz. 10.00-21.00, a w soboty i niedziele handlowe od 9.00 do 21.00.

- U nas znajdziecie ciasta, torty i desery w porcjach. To nasze autorskie wyroby bez cukru, glutenu i laktozy. Mamy też wybór wysmienionych herbat, kaw oraz napojów o walo-

rach prozdrowotnych. To propozycje, których nie znajdziecie nigdzie indziej w tej okolicy - wylicza pan Łukasz.

Lada CukrOFFni to każdego dnia kilkanaście propozycji ciast (szarlotka, leśny mech czy raffaello), tortów (np. popularny tort czekoladowy) i deserów (tiramisu, bouble jogurt, eklery, czy tartaletki z owocami). Łączy je świeżość, wysoka jakość produktów i to, że

są słodzone erytroleem o zerowym indeksie glikemicznym. Właściciele podkreślają, że te słodkości można jeść bez wyrzutów sumienia.

- Każdy nasz wypiek jest szczegółowo opisany. Klienci mogą poznać skład ciasta i w odniesieniu do serwowanych porcji ich zawartość kaloryczną, a także wartości odżywcze: węglowodany, białka i tłuszcze. Torty i ciasta można zamówić też na domowe uroczystości w całości, nieporcjowane. Zamówienie trzeba jednak złożyć odpowiednio wcześniej - zaznacza właściciel CukrOFFni.

Stale menu dotyczy jedynie napojów

CukrOFFnia jest cukiernią i kawiarnią alternatywą dla miejsc z wypiekami tradycyjnymi pełnymi cukru, glutenu i sztucznych ulepszczy. W jej menu pojawiają się różne ciasta, desery i wypieki. Stałe są w menu tylko napoje.

- Nasza propozycja przypadnie do gustu osób ciekawych nowości i produktów unikalnych. CukrOFFnia to dobre miejsce dla wielbicieli zdrowych produktów oraz deserów bez zbędnych dodatków. Nasza propozycja kierowana jest dla osób na diecie, ale też klientów z nietolerancjami pokarmo-

wymi, w tym diabetyków i osób z celiakią - zaznacza nasz rozmówca.

Zaproszą i do uzdrowiska

Tej jesieni w Szczawnie-Zdroju ma zacząć działać druga cukiernio-kawiarnia państwa Miotek.

- Szczawieński lokal będzie większy i pozwoli nam nie tylko serwować zdrowe słodkości, ale też zapraszać dzieci i młodzież na warsztaty oraz pogadanki o zdrowym żywieniu - zapowiada pani Monika.

Ponad 100-metrowe wnętrze będzie urządzone wygodnie. Powstanie w nim strefa chillout-u, biblioteczka oraz kącie zabaw dla dzieci. Miejsce to będzie też idealne na organizację okolicznościowych imprez z pełnym cateringiem. Pierwsze rezerwacje na takie eventy już są. W Szczawnie-Zdroju będą powstawać też inne wypieki - nie tylko słodkie.

- Mamy sporo pomysłów na rozszerzenie działalności o kanapki, własne pieczywo czy lody. Nasza marka jest rozpoznawalna. Wielu dziwi się, że to oryginalny koncept, a nie franczyza - dodają właściciele CukrOFFni i już zapraszają do swoich lokali w Wałbrzychu, a wkrótce też do serca uzdrowska. ©©

Znów głośno o mitycznym Złotym Pociągu. Teraz z powodu... muralu

Elżbieta Węgrzyn
Wałbrzych

Złoty pociąg wyjedzie ze ścian kamienicy przy ulicy 1 Maja 112 w Wałbrzychu. Nowy mural upamiętnia legendarny cel poszukiwaczy mitycznego skarbu.

„Złoty pociąg 2015-2025 legenda, o której usłyszał świat!” - tak brzmi motto muralu, powstającego właśnie w Wałbrzychu. Miasto przez ostatnią dekadę odwiedzają eksploratorzy i media z całego świata. Ich wyobraźnię rozpala gorączka złotego pociągu, a raczej pociągu do złota, który może się kryć w podziemnych czeluściach pod miastem od końca drugiej wojny światowej.

Rozpędzona złota lokomotywa starego typu wyjedzie z rozpędem wprost ze ścian budynku przy jednym z głównych

skrzyżowań w wałbrzyskiej dzielnicy Sobiecin. Wokół niej sztabki złota i równie cenne monety. Powyżej główne atrakcje Wałbrzycha, skupione na jednej grafice: zamek Książ, Stara Kopalnia, wieża widokowa w Parku Sobieskiego i góra Chełmiec.

Tak będzie wyglądał wykonany w trzeciej dekadzie października br. mural, który ozdobi ścianę Zakładu Aktywności Zawodowej „Victoria” w Wałbrzychu, mieszczący się przy ul. 1 Maja 112, przy skrzyżowaniu z ul. II Armii.

Wyobraźnię eksploratorów i badaczy legendarnych już tajemnic, dotyczących okolic zamku Książ i 65. kilometra trasy kolejowej z Wrocławia do Jeleniej Góry rozpałał na długo przed 2015 rokiem Tadeusz Słowikowski. Jednak świat usłyszał o „Złotym pociągu” dopiero w 2015 roku, gdy Andreas Richter i Piotr Koper zwrócili się

W Wałbrzychu powstaje mural, upamiętniający legendę poszukiwaczy, lokalnego Świętego Graala eksploratorów.

o zgodą na eksplorację i zwołali pamiętną konferencję prasową.

Prawdziwy najazd zagranicznych dziennikarzy mieliśmy

w Wałbrzychu w 2015 roku, kiedy Piotr Koper i Andreas Richter ogłosili chęć prac eksploracyjnych na 65. km. Wówczas

w Śródmieściu i na 65. km można było spotkać dziennikarzy nawet z krajów azjatyckich. Podczas prezentacji wyników badań naukowców z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w sprawie złotego pociągu obecni byli korespondenci m.in. BBC, Fox News, CNN i Sky News.

Po tym największym boomerze, do Wałbrzycha i w Góry Sowie regularnie przyjeżdżały zagraniczne ekipy, głównie telewizyjne, m.in. z Discovery Channel. Zainteresowanie regionem wzrosło ponownie w sierpniu 2016 roku, tuż przed rozpoczęciem prac.

Kolejna gorączka złota nastąpiła w sierpniu 2016 roku, gdy Koper i Richter rozpoczęli w terenie prace odkrywkowe. Na wiadukcie kolejowym na ul. Uczniowskiej w Wałbrzychu roilo się od mieszkańców regionu i dziennikarzy z różnych stron świata.

Kolejne, już mniejsze zainteresowanie sprawą mitycznego skarbu nastąpiło w 2017 roku, kiedy prowadzono prace inżynieryjne. 26 października, po drugim etapie prac badawczych na słynnym 65. kilometrze linii kolejowej Wrocław - Jelenia Góra, eksploratorzy przedstawili obiecujące wyniki badań. Zapowiedzieli też wtedy ostateczne wyjaśnienie, czy w tym miejscu istniała infrastruktura kolejowa, w tym tunel i mityczny Złoty Pociąg.

Po największej gorączce złota oszacowano, iż jej promocyjny wydzźwięk dla miasta i regionu sięgał kwoty większej niż 4 tys. zł na mieszkańca Wałbrzycha.

Od tego czasu teren 65. kilometra nadal czeka ze swoimi tajemnicami, a w 2025 roku zgłosili się kolejni eksploratorzy, zainteresowani poszukiwaniami i pracą w terenie. Na razie niczego nie odkryli... ©©

24-letniemu wałbrzyszaninowi nic nie dała skrytka w ścianie. Został znaleziony i teraz odsiedzi swój wyrok.

Chciał się pobawić w chowanego. Wpadł

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Policjanci z Wałbrzycha po trochę nietypowej interwencji zatrzymali poszukiwanego od dłuższego czasu listem gończym 24-latkę.

Takiego zdarzenia nie pamiętają nawet najstarsi stażem mundurowi. Poszukiwany schował się przed nimi... w dziurze w ścianie. Ale po kolei.

Mężczyzna został skazany przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu na rok i cztery miesiące pozbawienia wolności za wcześniejsze oszustwa oraz paserstwo. Zaczął się wtedy ukrywać. 23 października kryminalni z wałbrzyskiej KMP po tym, jak zebrali informacje w sprawie, wybrali się po godzinie 6.00 na ul. Przeskok w Wałbrzychu. Tam miał przebywać 24-latek. Tak było, ale...

- Wałbrzyszanin, aby unikać kary więzienia, wykuł dziurę w ścianie jednego z pokoi, którą zastawił szafą i schował się w pomieszczeniu obok - informują w wałbrzyskiej policji.

Paradoksalna wydaje się sytuacja, że przy okazji akcji z zatrzymaniem poszukiwanego, na wyrok dwukrotnie wyższy niż ten jego „zapracowała” sobie partnerka zatrzymanego. 25-latkę nie chciała bowiem dopuścić do zatrzymania. Zareagowała agresją. Znieważyła funkcjonariuszy oraz naruszyła ich nietykalność cielesną.

W tej sytuacji grozi jej kara pozbawienia wolności do trzech lat. Na razie trafiła do policyjnej celi. 24-latek zostanie natomiast przewieziony do Aresztu Śledczego w Świdnicy, skąd trafi na rok i cztery miesiące do jednego z zakładów karnych na terenie kraju. Co się odwlecze, to nie uciesze...©

Mieli nielegalne automaty do gier, narkotyki, broń i amunicję

Adrianna Szurman
region

Policjanci zatrzymali 11 członków gangu, związaneego z pseudokibicami m.in. we Wrocławiu i Jaworze. Zabezpieczono broń i amunicję.

Policjanci do walki z przestępczością zorganizowaną Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu uderzyli w środowisko pseudokibiców. Zatrzymali 11 osób, w tym dwie kobiety - członków zorganizowanej grupy przestępczej, powiązanej ze środowiskiem „kiboli”. Wszyscy są podejrzani są o handel narkotykami i prowadzenie gier hazardowych. Mundurowi zabezpieczyli nielegalne automaty do gier, narkotyki, broń i amunicję.

Wrocławscy funkcjonariusze współpracowali przy tej sprawie z policjantami z innych pionów i komend, m.in. z miastą we Wrocławiu i powiatową w Jaworze.

- Do współpracy włączyli się także funkcjonariusze KAS z Legnicy, którzy zlikwidowali lokal z nielegalnymi automatami do gier hazardowych. Łącznie zabezpieczono trzy automaty. W tym przypadku będzie prowadzone odrębne postępowanie z kodeksu karnoskarbowego - przekazują policjanci.

Policjanci uderzyli w środowisko pseudokibiców. Zatrzymali 11 osób, w tym dwie kobiety.

Na miejscu działań zabezpieczyli narkotyki - marihuanę, mefedron i metamfetaminę, a także broń palną i amunicję. Wobec ośmiu zatrzymanych sąd zastosował dozór policji, a trzech, stojących najbliżej szefów gangu, sąd tymczasowo aresztował.

Członkowie grupy przestępczej, powiązanej ze środowiskiem „kiboli” są podejrzani są o handel narkotykami i nielegalny hazard.

Śledztwo nadzoruje Prokuratura Rejonowa w Jaworze. Jak mówią śledczy, sprawa ma charakter rozwojowy. I dodają, że w lutym br. został zatrzymany szef tego gangu, 25-latek z Jawora.

Wówczas policjanci, m.in. z Legnicy, wkroczyli do dwóch lokali w centrum Jawora, gdzie organizowane były bez zezwolenia nielegalne gry hazardowe. Zabezpieczyli pięć automatów do gier, których wartość oszacowano na 112 tys. zł. Wartość uszczuplenia z tytułu nieopłaconego podatku wyniosła w tym przypadku ponad 800

tys. zł na szkodę Skarbu Państwa.

Wtedy zatrzymano też trzy inne osoby, w tym 25-letniego jaworzanina. W mieszkaniu tego mężczyzny policjanci znaleźli ponad pół kilograma środków odurzających i psychotropowych, pieniądze, wagę elektroniczną, laptopa, drukarkę, telefon komórkowy oraz przedmioty, przypominające broń. Zabezpieczono środki to mefedron, metamfetamina oraz ecstasy.

Wszystkim podejrzanym grożą bardzo surowe wyroki - do 12 lat więzienia.©

Gnał przez miasto, jak szalony. Teraz odpocznie sobie od jazdy

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Rekordzista tygodnia jechał przez Wałbrzych 133 km/h, a obowiązywało ograniczenie prędkości do 50 km/h. Słono zapłacił, stracił też prawo jazdy.

Policjanci z Wałbrzycha codziennie kontrolują prędkość kierowców w różnych częściach miasta. Podczas każdej kontroli zatrzymują od kilku do kilkunastu osób, które jechały za szybko.

- Funkcjonariusze ustawiają się z ręcznymi miernikami prędkości w rejonach przejść dla pieszych i w miejscach, w których użytkownicy dróg znacznie przekraczają prędkość. O tym, że warto jeździć

Policjanci codziennie zatrzymują drogowych piratów.

zgodnie z przepisami przekonał się między innymi mieszkaniec powiatu świdnickiego - mówi nam Agnieszka Głowacka-Kijek Świeży z Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu.

Jak dodaje, 27-latek po godzinie 17.00 jechał ul. de Gaulle'a w Wałbrzychu z prędkością 133 km/h, czyli o 83 km/h szybciej od dopuszczalnej na tym odcinku drogi prędkości. Na najbliższe trzy miesiące pożegnał się więc z uprawnieniami do prowadzenia pojazdów. To rekordzista ubiegłego tygodnia w Wałbrzychu.

Za przekroczenie prędkości taryfikator przewiduje mandat w kwocie do 2,5 tys. zł, a w przypadku tzw. recydywy drogowej nawet 5 tys. zł. Kierującemu naliczane są także punkty karne w zależności od skali przewinienia. Przy przekroczeniu prędkości na obszarze zabudowanym o ponad 50 km/h funkcjonariusze dodatkowo zatrzymują kierowcy prawo jazdy.©

Pijany 25-latek skasował autem barierki i uciekł. Nie na długo...

Adrianna Szurman
Struga

25-letni wałbrzyszanin wjechał w przydrożne barierki w Strudzie i uciekł z miejsca zdarzenia. Wszystko widzieli jednak świadkowie, którzy zaalarmowali policję. A ta zatrzymała sprawcę kolizji.

- Do zdarzenia doszło po godzinie 23.30. Świadkowie zauważyli, jak jadący samochodem osobowym mężczyzna uszkodził barierki na ul. Głównej w Strudzie i odjechał z miejsca zdarzenia w kierunku Lubomina - mówi Marcin Świeży z Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu.

Wezwane na interwencję policjantki z wałbrzyskiej drogowki szybko ustaliły, gdzie jest

Rozbite auto, zniszczone barierki, jeszcze kary za jazdę po pijanemu. 25-latkowi nie opłaciła się nocna jazda...

zaparkowany samochód sprawcy kolizji. 25-latek - ku swojemu wielkiemu zdziwieniu - został od razu zatrzymany. Badanie na zawartość alkoholu wykazało u niego 0,62 promila. Stracił więc prawo jazdy.

Za jazdę po pijanemu i spowodowanie kolizji 25-latek czeka teraz sprawa sądowa. Grożą mu nawet trzy lata więzienia i wieloletni zakaz kierowania pojazdami oraz wysoka grzywna.©

Oscarowy reżyser kręcił zdjęcia do nowego filmu w Kościele Zbawiciela w Wałbrzychu

Adrianna Szurman
Wałbrzych

W Wałbrzychu były kręcone zdjęcia do filmu „1949” w reżyserii zdobywcy Oscara Pawła Pawlikowskiego. To najważniejsza scena w filmie, gra w niej 350 statystów.

„1949” to film w reżyserii Pawła Pawlikowskiego, zdobywcy Oscara, reżysera wielu poruszających obrazów. Teraz kolejny raz ma szansę wpisać się na stałe do kanonu światowej kinematografii. Inspiracją są losy noblisty Thomasa Manna i jego córki, a prawdy i przesłanie filmu są aktualne także dzisiaj. I pozostaną takimi za sto lat. W Wałbrzychu zdjęcia kręcono w Kościele Zbawiciela. To była duża i trudna scena, w której - poza aktorami - pojawiło się 350 statystów, głównie z Wałbrzycha i okolic.

Zdjęcia do filmu „1949” w Wałbrzychu

To opowieść o powojennej podróży pisarza do Niemiec. Mann przyjeżdża tam pierwszy raz od 1933 roku, kiedy uciekł przed nazistowskim reżimem III Rzeszy do Stanów Zjednoczonych. Ma odebrać nagrodę i wygłosić przemówienie z okazji 200. rocznicy urodzin Goethego w rodzinnym Frankfurcie i w Weimarze, gdzie Goethe spędził większość życia. Ciężaru tej wizycie dodaje fakt, że ma ona miejsce w szczytowym okresie zimnej wojny, kiedy ścierają się amerykańskie i sowieckie grupy interesów, a służby próbują „pozyskać” noblistę.

Na Dolnym Śląsku zdjęcia robiono m.in. we Wrocławiu, Bielawie i Legnicy. Później fil-

W Wałbrzychu zdjęcia kręcono w Kościele Zbawiciela. Pojawiło się tu 350 statystów.

mowcy kręcili ujęcia w Wałbrzychu w Kościele Zbawiciela (parafia ewangelicko-augsburska). To były dwa długie dni zdjęciowe. Później będą już tylko dogrywki efektów.

- To duża, trudna scena. Mamy na planie 350 statystów,

„1949” to film, którego fabuła została zbudowana wokół Thomasa Manna i jego córki Eriki. Akcja toczy się w czasach zimnej wojny.

którzy muszą się przebrać w kostiumy i zostać odpowiednio ucharakteryzowani. Przez ostatnie cztery dni trwały przymiarki, dopieszczany był każdy szczegół scenograficzny wewnątrz Kościoła, a pracowała przy tym ponad 80-osobowa ekipa - opowiadał nam Tomasz Morawski, producent wykonawczy.

I dodał, że jest to jedna z najtrudniejszych scen pod kątem logistycznym, ponieważ było potrzebnych dodatkowych 60 osób do obsługi tak dużej liczby statystów. Wszystkich należało

przebrać, ucharakteryzować, przewieźć na plan z hotelu Maria, gdzie filmowcy tradycyjnie już mieli bazę. Statyści musieli mieć przestrzeń do tego, by mogli zjeść, napić się kawy czy herbaty.

Poza tym trzeba było zainstalować sprzęt, a wcześniej go wypakować. By ta scena mogła powstać, przed Kościołem Zbawiciela i w jego otoczeniu zaparkowało 50 samochodów, w tym autobusy i duże ciężarówki. Trzeba też było zbudować całą konstrukcję rusztowań i na wysokości kilkunastu

metrów zawiesić potężne lampy, by kościelnym wnętrzem nadać odpowiedni charakter światła. Musiało ono być takie samo w obydwu zdjęciowe dni pomimo zmiennej pogody. Wszystko należało podłączyć, okablować. To był cały dzień pracy techników.

Kościół Zbawiciela „udawał” Kościół św. Pawła we Frankfurcie nad Menem

Jak opowiada Tomasz Morawski, w Wałbrzychu przeniesliśmy się do Kościoła św. Pawła we Frankfurcie nad Menem, gdzie Tomas Mann przyjeżdża i wygłasza swoje przemówienie, dotyczące demokracji. To jedna z najważniejszych scen w całym filmie. To nie jest scena dynamiczna, jej ciężar to emocje i waga słów.

Przesłanie przemówienia głównego bohatera, które traktuje o demokracji, jest aktualne do dzisiaj, a może nawet bardziej właśnie teraz niż jeszcze kilka lat temu. To jest jedna z najważniejszych scen w całym obrazie.

- Paweł Pawlikowski dba o każdy szczegół. Każda twarz, także statystów jest charakterystyczna, wyraża emocje. To nie są łatwe ujęcia. Reżyser bardzo mocno dba o tło filmu, buduje nimi atmosferę sceny. To, jak oni zostaną zaprojektowani jest przestrzenią, od której mogą się później odbić aktorzy - tłumaczył nam Tomasz Morawski.

Jak dodał, w Wałbrzychu przyjęto filmowców z otwartymi ramionami. Sam kościół również urzekł ekipę, a w filmie dba się o szczegóły i tzw. prawdę historyczną. Ale to nie jest biografia Thomasa Manna, a scenariusz został od początku do

końca napisany przez Pawła Pawlikowskiego i Henka Handloegten'a.

Wybitni aktorzy w wałbrzyskiej scenie „1949”

W scenie, kręconej w Wałbrzychu zobaczyliśmy przez większą część ujęć Hansa Zishlera (Tomas Mann) i Sandrę Hüller (jego córka Erika). Grał również Philip Lenkowsky, aktor, którego od lat widzujemy na planach Polsce, a w filmie „1949” to charakterystyczna postać, która jeździ za Tomaszem. Był na planie także burmistrz Frankfurtu, w którego wcielił się Waldemar Kobus i Klaus - także jedna z głównych postaci filmu, grana przez Augusta Diehla. To główny set aktorski, wybitni, absolutnie fascynujący aktorzy.

W Wałbrzychu był przedostatni dzień zdjęciowy. 28 października ekipa wyjechała do Bielska-Białej, gdzie padnie ostatni klaps. Później dogrywki efektowe, m.in. we Włoszech, montaż, dźwięk i efekty. I w końcu wielka premiera festiwalowa, najprawdopodobniej wiosną przyszłego roku oraz kinowa.

Paweł Pawlikowski - wybitny reżyser

Ostatni film Pawła Pawlikowskiego, to „Zimna wojna”. Powstał w 2018 roku. Za ten obraz reżyser był dwukrotnie nominowany do Oscarów, zdobył też Złotą Palmę - nagrodę dla najlepszego reżysera w Cannes. Oscara przyznano mu za „Idę”, którą uznano najlepszym filmem niemieckojęzycznym. Nagród i wyróżnień jest wiele. Można przypuszczać, że najnowszy obraz dołączy do obrazów, wyróżnionych najwyższymi laureami w świecie filmu. ©

Wydawnictwo o niezłomnej opozycjonistce

Elżbieta Węgrzyn
Wałbrzych

W trzecią rocznicę śmierci Elżbiety Kwiatkowskiej-Wyrwisz w Bibliotece pod Atlantami zaprezentowano poświęcone jej wydawnictwo.

Właśnie minęły trzy lata od śmierci Elżbiety Kwiatkowskiej-Wyrwisz, wałbrzyskiej opozycjonistki, zasłużonej bibliotekarki i popularyzatorki wiedzy o Wałbrzychu oraz regionie. Ta symboliczna data

stała się naturalnym momentem do zakończenia prac nad książką, poświęconą zmarłej pomysłodawczyni Fundacji Museion i prezentacji tego wydawnictwa.

Promocyjne spotkanie odbyło się w Galerii pod Atlantami w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej, z którą pani Kwiatkowska-Wyrwisz była związana od lat 70. XX wieku. Przybyli na nie regionaliści i pasjonaci lokalnej historii, w tym naukowcy i rodzimi twórcy, którzy znali pierwszą prezeskę Fundacji Museion i na łamach

wydawnictwa podzielili się wspomnieniami o niej.

O pracach nad gromadzeniem materiałów do książki pt. „Obecność: Elżbieta Kwiatkowska-Wyrwisz” w rozmowie ze Sławą Janiszewską, z Biblioteki pod Atlantami, opowiedzieli Justyna Gorzkowicz oraz Wojciech Klas. Zwrócili uwagę m.in. na rozległość zgromadzonego materiału zdjęciowego - z 25 tysięcy zdjęć do książki trafiło jedynie około 200. Także na zrealizowane pomysły, dotyczące zawartego w książce kalendarium i mnogości zawar-

tych w niej aneksów. Podziękowano osobom, zaangażowanym w stworzenie układu graficznego wydawnictwa, a także synom zmarłej - Pawłowi i Tomaszowi - za umożliwienie dostępu do archiwaliów.

Głos zabrali też autorzy wspomnień, które trafiły do książki. Danuta Góralska-Nowak przypomniała moment aresztowania pani Elżbiety przez bezpiekę. - Zabrano ją wprost z pracy, nie pozwolono nawet wrócić po płaszcz i torbę. Zostały tak i wisiały na wieszaku... - mówiła. ©

Oprócz wydawnictwa o Elżbiecie Kwiatkowskiej-Wyrwisz prezentowano też 11. tom „Nowej Kroniki Wałbrzyskiej”.

Zamiast chojrakiem został... piratem

Uciekając przed policjantami, 23-latek doprowadził do kolizji z radiowozem. Ma na sumieniu też inne grzechy.

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Miał zakaz prowadzenia pojazdów, ale ukradł samochód sąsiadki i pojechał... prawdopodobnie naćpany. 23-latek z Wałbrzycha będzie miał kłopoty.

Funkcjonariusze wałbrzyskiej drogowki zauważyli na ul. Wałbrzyskiej samochód osobowy, którym jechał 23-latek. Wiedzieli, że młody mężczyzna nie posiada uprawnień do prowadzenia pojazdów, dlatego postanowili zatrzymać auto i przeprowadzić kontrolę drogową.

- Wałbrzyszanin na widok sygnałów świetlnych i dźwiękowych nie zamierzał się jednak zatrzymać. Przyspieszył i podjął próbę ucieczki. Rozpo-

czął się pościg w kierunku ul. Niepodległości. Kiedy policjanci radiowozem wyprzedzili mężczyznę, ten doprowadził do kolizji. Został zatrzymany - informują w wałbrzyskiej policji.

Potwierdziło się, że uciekinier miał do lipca przyszłego roku orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu zakaz prowadzenia pojazdów. Okazało się też, że chwilę wcześniej ukradł samochód swojej sąsiadce (był on otwarty i nie było problemu, żeby go odpalić). Jakby tego było mało, 23-latek przyznał się do zażywania marihuany.

Wałbrzyszanin odpowie teraz za złamanie sądowego zakazu, kradzież, ucieczkę przed policjantami, rozróbę na drodze i jazdę na haju. ©

KRÓTKO

WAŁBRZYCH

Wpadli złodziej i paserka

Policjanci z Wałbrzycha zatrzymali mężczyznę, podejrzanego o włamanie do komórki gospodarczej i kradzież z niej dwóch rowerów oraz motoroweru. Do włamania doszło 15 października w jednym z budynków przy ul. Niepodległości w Wałbrzychu. Po uszkodzeniu skobla w drzwiach sprawca wszedł do środka. Mundurowi zatrzymali również paserka, którym okazała się... 35-letnia kobieta. Przy okazji zarekwirowali jej kradzione telefony komórkowe, marihuanę, metamfetaminę i tabletkę MDMA. Kobięcie grozi kara pozbawienia wolności do pięciu lat, a mężczyźnie - do 10. PG

WAŁBRZYCH

Zderzyły się dwie osobówki

Do groźnego wypadku doszło w wałbrzyskim Starym Zdroju. Na skrzyżowaniu, łączącym ul. Wańkowicza z zachodnią obwodnicą miasta zderzyły się dwa samochody osobowe. 68-letni wałbrzyszanin nie zauważył jadącej główną drogą 42-letniej kobiety, kierującej inną osobówką, nie udzielił jej pierwszeństwa przejazdu i doprowadził do zderzenia się pojazdów. 42-latką oraz jej 43-letnia pasażerka trafiły do szpitala. Na szczęście nie doznały obrażeń, zagrażających ich życiu. ADA

BOGUSZÓW-GORCE

Trzeźwy kierowca, nietrzeźwa piesza

W Boguszowie-Gorcach kierujący osobówką 74-letni mieszkaniec powiatu kłodzkiego nie udzielił pierwszeństwa pieszej, będącej na pasach i potrafił ją. 67-letnia kobieta z obrażeniami ciała trafiła do szpitala. Prowadzący czynności policjanci ruchu drogowego ustalili, że mężczyzna był trzeźwy, za to kobieta znajdowała się w stanie nietrzeźwości. Policjanci odebrali kierowcy prawo jazdy i będą prowadzili dalsze postępowanie w sprawie wypadku. Nagrała go kamera ulicznego monitoringu. Na zapisie widać, jak kobieta upada. Nie ma żadnych szans w zderzeniu z samochodem. To daje do myślenia więcej niż słowa... ADA

Nowe śmieciarki marki scania są bardzo nowoczesne, a przy tym praktycznie niezawodne.

ODPADY WAŁBRZYCH KUPIŁ NOWOCZESNE ŚMIECIARKI

Będzie sprawniej, ale raczej nie taniej

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Wałbrzych kupił nowoczesne śmieciarki, a oddaje stare, wypożyczone. Czy teraz będzie taniej za odbiór śmieci?

W Wałbrzychu 22 października wyjechały na ulice nowe śmieciarki. MZUK kupił dziewięć takich pojazdów - dwa mniejsze i siedem dużych. Zastąpią dotąd wynajmowane. Wozy marki scania (mniejsze to DAF) są bardzo nowoczesne oraz niezawodne. Mają o około 20 procent mniejsze zużycie paliwa od poprzednio używanych, a także różne czujniki i kamery, wpływając na poprawę bezpieczeństwa.

Czy zakup nowych śmieciarek oznacza, że wałbrzyskanie mogą liczyć na obniżenie stawki za odbiór odpadów komunalnych?

- Odbiór odpadów jest tylko jednym z elementów gospodarki śmieciami w mieście, i to nie tym najbardziej kosztownym - wyjaśnia Roman Szelemej, prezydent Wałbrzycha.

Kosztowna jest z pewnością utylizacja, lecz wałbrzyski MZUK prowadzi własny Zakład Segregacji i Zagospodarowania Odpadów (ZSiZO), zlokalizowany przy ul. Beethovena.

- Dzięki temu możemy utrzymać na niskim poziomie, jednym z najniższych w okolicy, miesięczną opłatę za odbiór śmieci od jednej osoby - podsumowuje prezydent Szelemej.

Ta opłata wynosi obecnie w Wałbrzychu 38 złotych. Wzrosła od początku stycznia z 35 zł. Dla przykładu - w Jeleszynie Górze mieszkańcy płacą 40,70 zł, a we Wrocławiu 41,24 zł. W Legnicy jest tylko trochę taniej - 34,90 zł.

O to, czy nie da się obniżyć stawki za odbiór odpadów zapytaliśmy też wałbrzyskich radnych.

Kamil Orpel, prezes MZUK: - Nowe śmieciarki są dużo lepsze od tych, które oddajemy po czterech latach wypożyczenia.

- Gospodarka odpadami w mieście to jakby obieg zamknięty. Nie można na niej zarabiać i do niej dokładać ze środków zewnętrznych. Jeśli pojawiają się jakieś oszczędności, to można zainwestować np. w infrastrukturę. Przykładem są powstające w naszym mieście nowe boksy na śmieci - wyjaśnia w dużym uproszczeniu Mariusz Kotarba.

Kamil Orpel, prezes MZUK w Wałbrzychu podkreśla, że oszczędności, wynikające z zakupu przyjdą za jakiś czas. Bo teraz, przez kilka lat trzeba będzie spłacać pożyczkę, zaciągniętą na zakup nowych pojazdów komunalnych. Nie jest to tak dużo, jak opłata za wynajmowanie pojazdów, ale jednak. Śmieciarki powinny pracować bezawaryjnie przez około 10 lat, a po pięciu zostaną spłacone. Pojazdy zostały bowiem zakupione przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Wartość inwestycji to 6 684 236,00 zł, z czego 5 681 600,60 zł stanowi dofinansowanie, czyli pożyczka. ©

Wandalom przeszkadza zabudowa toalety

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Wandale grasują w Wałbrzychu. Malują bazgroły na ścianach, wyjątkowo przeszkadza im też zabudowa toalety na Podzamczu.

Podzamczański skatepark otwarto w tym roku. Kosztował ponad 5 mln zł. Cieszy, zwłaszcza młodych ludzi. Zabudowa wokół toalety wyraźnie jednak komuś przeszkadza.

- Została uszkodzona już ósmy raz - mówi Kamil Orpel, prezes Miejskiego Zakładu Usług Komunalnych w Wałbrzychu.

Dodaje, że niszczenie miejskiego wyposażenia jest sporym problemem. Wandale uszkadzają autobusy, ławki, o-

grodzienia, malują bazgroły w różnych miejscach, np. na elementach z piaskowca elewacji II liceum (tam usuwanie ich jest wyjątkowo trudne). To powtarza się stale. A usuwanie takich „dzieł” sporo kosztuje. Praca ludzi, którzy są oderwani od innych zajęć, koszt zmywania czy zamalowywania. W skali roku to dziesiątki tysięcy złotych.

- Pomazane ekrany akustyczne trzeba malować całe - wyjaśniają w MZUK.

Zapowiadają, że planują wspólne akcje ze służbami: policją, strażą miejską.

- Bo na przykład te napisy malują w mieście w sumie dwie, może trzy osoby. Widać to po charakterze pisma. Kiedy zostaną schwytane, sytuacja znacznie się poprawi - twierdzą. ©

Paranoja daje energetyczne koncerty na scenach bluesowych i rockowych

Adrianna Szurman
Wałbrzych, region

Zespół Paranoja z Wałbrzycha i okolic wrócił z przesłuchań do programu Must Be The Music. Czekają na werdykt jury i szykuje się do koncertów.

Zespół Paranoja, w zmienionym nieco składzie, gra razem od ponad 13 lat. To ekipa, która świetnie się rozumie, większość członków zespołu to dojrzały muzycy, ale werwy mogą im pozazdrościć 20-latkowie. Choć grają energetyczne koncerty na scenach bluesowych i rockowych w całej Polsce, zamarzyło im się sprawdzić, jak to jest w talent show. Teraz czekają na zwrotkę od jury i informację czy przeszli przez eliminację.

Paranoja z Wałbrzycha i okolic

Znają się jak przysłowiowe łysy konie, wystarczy jedno spojrzenie, by wiedzieli, kto miał gorszy dzień, a komu udało się coś fajnego. Nie są młodzieniaszkami, ale głowy nadal mają pełne marzeń i młodzieńczego wigoru.

Jak to mówią, choć w papierach lat przybyło... I to się sprawdza. Energii na scenie może pozazdrościć muzykom niejedna młodsza wiekiem i stażem kapela. Ich znakiem rozpoznawczym są rockowo-bluesowe, żywiołowe i bardzo energetyczne koncerty.

Mają też na koncie dwie płyty studyjne, które wydali własnym sumptem. A nie są to tanie rzeczy. Pierwsza płyta „Pytania” kosztowała ich około 20 tys. zł. Druga, która

ukazała się w czerwcu tego roku to „Stara droga”. Można je kupić w internecie, na koncertach oraz w sklepie wydawcy płyty (Case Studio) - zarówno w wydaniu klasycznym, jak też na pendrive.

Wcześniej nazywali się Paranoja Hotel

Zespół zdobył nagrodę Grand Prix na festiwalu Las Woda Blues i ma na koncie udział w licznych festiwalach, m.in. prestiżowym w branży Suwałki Blues Festival, Las, Woda, Blues Festiwal w Radzynie koło Sławy czy Polish Blues Show w Bratysławie. W 2021 roku kwartalnik „Twój Blues” umieścił ich na 20. miejscu w Polsce jako „Odkrycie Roku” w plebiscycie Blues Top 2020, a w 2023 roku było to już 7 miejsce.

Zespół tworzą dzisiaj: Wiesław Hermanowicz, którego zachrypnięty, charakterystyczny głos z „piaseczkiem” od razu wpada w ucho, Krzysztof „Kris” Haor - gitarzysta, pomysłodawca grupy, Robert Piotrowski - gitarzysta, Ryszard „Ritchie” Ogorzelec - bas i Mieczysław Gorzała - perkusja. Z muzykami jeszcze do nie dawna grał Krzysztof „Saxo” Kurnyta, saksofonista, który poszedł jednak inną, solową drogą muzyczną.

- Z Piotrem Gałkiem założyliśmy duet w 2012 roku, później, w 2017 roku, doszedł Mietek Gorzała na perkusji i już mieliśmy zespół. Teraz Piotrek śpiewa w innym zespole w Wałbrzychu. Doszedł Krzysiek Kurnyta i tak dojechalśmy do pandemii 2019 roku. Wtedy Piotrek odszedł z wokalu i przyszedł Wiesiek

Czy zespół Paranoja wystąpi w Must Be The Music? Panowie z Wałbrzycha i okolic zostali zaproszeni przez telewizję Polsat na casting, a teraz czekają na werdykt jury.

Hermanowicz na wokale i tak z nami śpiewa. W 2024 roku doszedł Robert Piotrowski. No i jest jeszcze 2021 rok, wtedy dołączył do nas Tomasz, Everest Link, menadżer grupy, szósty członek zespołu - opowiada „Kris” Haor.

Jak dodaje, wszyscy członkowie zespołu muzykowali od wczesnej młodości. Zawodowo spełniają się w innych branżach - jest górnik na emeryturze, energetyk, budowlanec i informatyk. Pochodzą z Wałbrzycha, Boguszwagorców, Głuszycy i Świebodzic. Kiedy zespół powstał, nazywał się Paranoja Hotel,

a po odejściu wokalisty nazwa została skrócona do Paranoja.

Najczęściej można ich usłyszeć na lokalnych scenach w klubie Apropoz w Wałbrzychu, podczas finałów Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w powiecie wałbrzyskim i przy okazji różnych koncertów na lokalnych scenach. Próby mają w Głuszycy. Od początku do końca grają swoją własną muzykę - sami piszą teksty i muzykę, nie grają coverów. Inspiracją jest codzienne życie, doświadczenia życiowe. To z pewnością nie są teksty o niczym.

Jury Must Be The Music zaprosiło Paranoję na eliminacje

Czy doceni to jury Must Be The Music, muzycznego talent show, emitowanego w telewizji Polsat, w którym wokaliści, zespoły i instrumentalni prezentują swoje umiejętności, by zdobyć uznanie jury i widzów? Uczestnicy rywalizują o nagrodę pieniężną i możliwość wystąpienia na festiwalu, a przede wszystkim mają okazję zaprezentować się szerokiej, ogólnopolskiej publiczności.

- Każdy mówił co innego. Jedni, że wszystko jest usta-

wione. Inni, że to fajna przygoda. A jeszcze inni, że daje możliwość zaistnienia w szerszej świadomości ludzi, zyskania rozpoznawalności, dotarcia z muzyką i tekstami do mieszkańców całej Polski. Postanowiliśmy sprawdzić, jak jest i wysłaliśmy zgłoszenie. Chcielibyśmy grać szerzej niż na lokalnych scenach. Tak było choćby z zespołem Enej. 60 procent sukcesu to dobre granie, a cała reszta to otoczka i rozpoznawalność. Stukamy w drzwi, może ktoś otworzy - mówią członkowie zespołu.

Muzyka się spodobała i zostali zaproszeni na casting. Teraz czekają na odpowiedź, czy przeszli dalej.

- Nie ma co kryć, jesteśmy dojrzałymi muzykami, którzy mają na koncie dwie płyty. Padło pytanie: co wy tu robicie, przecież jesteście zawodowcami? Po co nam ten program, skoro dobrze gramy i mamy już te płyty... No, ale jury dostrzegło naszą energię na scenie, to fajne - opowiadają.

Jak podkreślają, wywodzą się z grania koncertowego, nie są projektem medialnym. 25 października wystąpili w Warszawie, w PROMIE Kultury na Saskiej Kępie. Organizator koncertu Zbyszek Jędrzejczyk był pod wielkim wrażeniem dwugodzinnego show (bo oprócz muzyki, również dużo działa się na scenie). A gorąco okłaskująca chłopaków publiczność wynagrodziła wszystkie trudy, związane z przygotowaniem tego wydarzenia.

Trzymamy za nich kciuki!©©

Świetny benefis Jerzego Mazura. To prawdziwy „Kozak z Wałbrzycha”!

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Jerzy Mazur obchodzi wspólnie jubileusze: 75. urodziny i 55-lecie kariery w motorsporcie. Za nami okolicznościowe uroczystości.

To było wyjątkowe popołudnie w Wałbrzychu. 25 października obchodzono wspólnie jubileusze Jerzego Mazura, człowieka wyjątkowego. Jest legendą polskiego sportu motorowego, a przy tym wybitnym

Jerzy Mazur, czyli „Kozak z Wałbrzycha” (w środku) w towarzystwie m.in. Krzysztofa Hołowczyca (z prawej).

społecznikiem. 12 października bieżącego roku przypadły jego 75. urodziny oraz 55-lecie kariery w motorsporcie.

Sportowa kariera była wspaniała. Wałbrzyszanin jest wielokrotnym mistrzem Polski i Europy w wielu dyscyplinach motorsportu, także pierwszym w historii Polakiem na mecie Rajdu Dakar. Wśród wielu jego sukcesów jest m.in. wygrana w wyścigu klasy markowej fiata 126p na torze Poznań (z ostatniego, 36. pola startowego!) i trzecie miejsce na torze Hun-

garoring w 1986 roku w serii Formuły Easter (w trakcie pierwszego Grand Prix Formuły 1 na tym torze). Jerzy Mazur założył też w Wałbrzychu wyjątkowe Muzeum Górnicztwa i Sportów Motorowych.

Jeszcze w marcu powstał komitet organizacyjny ds. obchodów jego rocznic, afiliowany przy Fundacji Krzysztofa Hołowczyca „Kierowca Bezpieczny”. Świętowanie zaczęło się przy wspomnianym Muzeum Górnicztwa i Sportów Motorowych w Wałbrzychu przy

ul. Ayrtona Senny 1. Można tam było zobaczyć samochody rajdowe, którymi startował jubilat. Wśród gości było wielu znanych i przyjaciół Jerzego Mazura. To często tak wybitne i znane postaci motorsportu, jak Krzysztof Hołowczyca czy Sobiśław Zasada.

Później uroczystości przeniosły się do Starej Kopalni. Tam zorganizowano benefis Jerzego Mazura pod tytułem „Kozak z Wałbrzycha”. Na żywo transmitowała go TV Motowizja.©©

EKOLOGIA CZYSTY WAŁBRZYCH SPISAŁ SIĘ NA MEDAL. 25 PAŹDZIERNIKA MNÓSTWO WOLONTARIUSZY WZIĘŁO UDZIAŁ

W mieście przybędzie sześć tysięcy drzew

W przedsięwzięcie skutecznie zaangażowało się Stowarzyszenie Czysty Wałbrzych.

Członkowie Stowarzyszenia sadzili drzewa z wolontariuszami, uczniami i harcerzami.

W Wałbrzychu w sobotę, 25 października, posadzono 1,4 tysiąca drzew. To efekt udziału w akcji

Do akcji tłumnie przystąpili mieszkańcy Wałbrzycha. Ramie w ramie pracowały całe wielopokoleniowe rodziny.

Wiosną zebrano w Wałbrzychu najwięcej w Polsce zużytych opon. W nagrodę w mieście przybędzie 6 tysięcy drzew.

AL W AKCJI SADZIMY LASY Z OPONEO.PL

w. Naprawdę!

SadziMy Lasy z Oponeo.pl. Ruszyły do niej tłumy wolontariuszy.

- Wszystkie 6 tysięcy drzew trafi na swoje miejsca! - zapewniali dzieci starsi uczestnicy akcji.

W Nadleśnictwie Wałbrzych, pod fachowym przewodnictwem leśników, posadzono 900 drzew.

W miejskim lesie, w rodzinnej atmosferze, wolontariusze oraz podopieczni MOPS posadzili 500 drzew.

Praca w lesie okazała się dla dzieci wielką frajdą. Nareszcie można było sobie do woli pogrzebać w ziemi!

Gdy była taka potrzeba, wolontariusze z wiertarkami w rękach mocowali tablice.

Pozostałych do 6 tys. 4,6 tys. drzew posadzą w kolejnych dniach wyspecjalizowane firmy.

(NIE)ZWYKŁY BIELSKI RĘCZNIK OBRZĘDOWY

Białe, ozdobione koronką, ręcznie haftowane płótno, z pozoru niczym się niewyróżniające. Ale ten niewielki ręcznik kryje w sobie tajemnicę. I obrzędowość, która towarzyszy człowiekowi od narodzin aż do chwili śmierci.

Martyna Jurkowska

Czym jest bielski ręcznik obrzędowy?

Alina Dębowska-Jankiewicz, etnografka i pasjonatka kultury ludowej Podlasia: – To element tożsamości mieszkańców Podlasia. Jest to kawałek płótna, zazwyczaj lnianego, który na obu końcach jest ozdobiony haftem krzyżkowym lub haftem płaskim i koronką. To bardzo ważny element, towarzyszący człowiekowi przez całe życie – od narodzin poprzez wszystkie elementy życia: ślub, wesele, obrzędy rodzinne, aż do śmierci, bo prowadził człowieka zmarłego w zaświaty. Jest niemy świadectwem życia, bo bez niego nic nie mogło się odbyć, czy to w domu, w rodzinie czy też w społeczności wiejskiej. Ręcznik symbolizuje drogę życia. Oba jego końce symbolizują kobietę i mężczyznę. Ręcznik pełnił funkcje magiczne i ochronne. Można powiedzieć, że to tylko kawałek pięknie ozdobionego płótna, ale ma w sobie tajemnicę, którą nadal odkrywamy.

Czy w związku z tym, że ten ręcznik obrzędowy towarzyszy człowiekowi przez całe życie, to każdy dostaje swój ręcznik?

To jest tak, że kobiety jeszcze w czasie, gdy były panienkami, haftowały i przygotowywały takie ręczniki na swój posag. Wykorzystywały tkaninę, zazwyczaj utkaną przez mamę albo babcię, bo same mając 13-15 lat jeszcze nie potrafiły tkąć płótna, a następnie je wyszywały przygotowując na swój ślub. Gdy panna zrobiła ich więcej niż trzy, to taki ręcznik był też np. prezentem dla przyszłych teściów, marszałka weselnego czy drużbanta. Taki ręcznik bogato zdobiony był bardzo ważnym i cennym prezentem, bo był wykonany osobiście. Wymagało to od kobiet wiedzy i umiejętności. Moda także miała wpływ na wprowadzanie nowych motywów czy kolorów. W latach 60. XX wieku pojawiło się zdobnictwo haftem Richelieu.

Ręczniki są pięknie zdobione. Czy motywy, które się na nich pojawiają, mają jakąś symbolikę albo są charakterystyczne właśnie dla bielskiego ręcznika obrzędowego?

Na większości ręczników, które były wykonane po pierwszej wojnie światowej, dominują wzory kwiatowe i zoomorficzne: dwa gołąbki, paw, kogut. Motywem, który często się powtarzał na wielu ręcznikach, była czerwona róża, kiście kwiatów lilaka, konwalie, lilie. Haft krzyżkowy to barwy czarno-czerwone albo niebiesko-czerwone. Wśród kolorów duże znaczenie przypisywano barwie czerwonej, która zgodnie z tradycyjnymi wierzeniami symbolizowała życie. Przypisywano jej moc chroniącą przed urokami i złymi duchami. Te wzory, nawiązujące

do mitologii Słowian, były przekazywane z pokolenia na pokolenie, dlatego młoda dziewczyna haftowała podobnie jak mama czy babcia. Najstarsze ręczniki z połowy XIX wieku były wykonywane techniką tkacką. Tam też najczęściej wykonywano ornamenty geometryczne. Spotykamy liście dębu, które symbolizowały siły witalne, romby, trójkąty, wianki, korony ślubne i obojętnie inicjały panieńskie autorki. Do haftowania były wykorzystywane też np. wzorniki, które dostarczała w latach 1864-1917 firma mydlarska Brocard z Sankt Petersburga i Moskwy, a także firma DMC z Francji. Generalnie nasza wiedza o symbolice jest obecnie znikoma. Odeszła wraz z depozytariuszami. W pierwszej i drugiej wojnie światowej, która przetoczyła się przez nasz kraj i spowodowała wiele niebezpieczeństw i tragedii ludzkich, ręcznik obrzędowy także brał udział. W efekcie zaś mieszkańcy zostali niejednokrotnie pozbawieni swoich ręczników obrzędowych. I po powrocie nielicznej grupy bieżących na Podlasie ten ręcznik także się zmienił. Pojawiały się na nich wzory kwiatowe wykonywane haftem płaskim. Korzystano z wzorów z gazet kobiecych typu „Bluszcz” czy „Przyjaćiółka”. Możemy mówić o pięknie, ale nie znamy głębszej symboliki. Po prostu kobiety, haftując ręczniki, niejako magicznie haftowały swoje myśli i wyobrażenia o swoim przyszłym życiu.

Mówimy o bielskim ręczniku obrzędowym, czy to oznacza, że występuje on tylko w okolicach Bielska Podlaskiego?

Absolutnie nie. Prowadząc badania i tworząc zbiory muzealne, starałam się odtworzyć i dowiedzieć się o zwyczajach związanych z ręcznikiem obrzędowym. Za punkt honoru postawiłam sobie, że sprawdzę, jak wygląda ręcznik obrzędowy na terenie powiatu bielskiego. Ale nie obecnego, tylko tego, który był przed 1954 rokiem, kiedy powiat bielski był naj-

Bielski ręcznik obrzędowy został wpisany na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Na zdjęciu: etnografka Alina Dębowska-Jankiewicz.

większy w Polsce i oprócz obecnego bielskiego obejmował dodatkowo później wydzielone powiaty hajnowski, siemiatycki i część białostockiego. Na tych terenach ręcznik obrzędowy funkcjonował licznie i to zjawisko było bardzo żywe. Na Sokółszczyźnie czy Suwalszczyźnie, gdzie też takie ręczniki można spotkać, obecnie nie są te zwyczaje tak powszechnie praktykowane jak na Ziemi Bielskiej. Do wpisu na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego naturalnie wpisała się nazwa: bielski ręcznik obrzędowy.

Z ręcznikiem związana była obrzędowość. Jaka konkretnie?

Obrzędowość zaczynała się od tego, że panna, szykując posag, obowiązkowo powinna była wykonać co najmniej trzy ręczniki. Z badań wynikało, że

na każdym ręczniku powinien pojawić się symbol krzyża. Jeżeli panna go nie wyhaftowała, to zawsze krzyżowały się nitki wątku i osnowy. Haftując starała się nie robić supełków, gdyż to źle wyrokowało na przyszłe życie. I zawsze wykonywano ręczniki tylko do zmierzchu. Te zwyczaje i przesady były kulturowane i przekazywane z pokolenia na pokolenie. Tkano tkaninę dedykowaną na ręcznik, nakładając odpowiednią liczbę nitki osnowy, aby po utkaniu nie przecinać tkaniny. Zwyczajowo matka chrzestna obdarowywała nowo narodzone dziecko ręcznikiem. Innym zwyczajem było obdarowywanie ręcznikiem przez przyszłą mężatkę marszałka weselnego i drużbantów. Podczas sakramentu zaślubin na ręczniku stała młoda para. Ręcznik był sym-

bolem trwałości małżeństwa, niewinności i granicy, którą młodzi przechodzili od stanu wolnego do zamążpójścia. Po ślubie ręcznik ten przekazywano w darze do cerkwi lub zabierano do domu. Podczas wesela młodzi siadali w kącie, w którym wisiała ślubna ikona zdobiona ręcznikiem. Para siadała na ławie zasłanej kożuchem i ręcznikiem. Ręcznik obrzędowy z ikoną zajmował centralną część domu, czyli tzw. święty kąt. Ręcznik prezentowany był w całej okazałości, układany w taki sposób, aby zaprezentować pięknie zdobione końce. Był łącznikiem między dwoma światami. Zdobiono nim przydrożne i cmentarne krzyże. Wieszano je jako podziękowanie Bogu za wysłuchanie prośb – za szczęśliwy powrót syna z wojny, za wyzdrowienie, za ochronę przed pandemią, za wymodlony deszcz w trakcie suszy, za obdarzenie potomkiem małżonków. Obecnie zastąpiono je barwnymi wstążkami.

W powiecie bielskim obrzędowość związana z ręcznikiem jest ciągle żywa? Na czym to polega?

W bardzo wielu domach wyznawców prawosławia te ręczniki nadal wiszą i zdobią ikonę w świętym kącie. Są zdejmowane, prane i później znowu zawieszane. W czasie postu są zdejmowane albo wieszane są tylko czyste, czyli niezdobione. Ciekawostką jest np. to, że gdy w domu była kłótnia, to takim ręcznikiem zakrywano ikonę – Matkę Boską albo Jezusa Chrystusa, żeby nie widzieli, że w domu się kłóć. Wiele takich

zwyczajów do dziś funkcjonuje. Każda para młoda w cerkwi stoi na pięknym dywanie, mającym zapewnić przyszłe bogactwo, ale oprócz tego, stoi na ręczniku obrzędowym. On nie jest duży, ale taki, żeby stanąć na nim mogła tylko para młoda. To także symbol niewinności i czystości, ale też symbol przejścia. Ikona przynoszona do cerkwi przez matkę chrzestną też była niesiona w ręczniku. Także podczas błogosławieństwa panny lub pana młodego w domu przed wyjściem do cerkwi matka przynosiła ikonę w ręczniku. Podczas wyjeżdżania do ślubu zaś układano ręcznik w poprzek drogi. Nadal spotykany jest zwyczaj układania korowaja – pieczywa obrzędowego na ręczniku, którymi wita się ważnych gości. W czasie Wielkanocy ręczniki były wkładane pod Płaszcznicę, czyli wizerunek Jezusa Chrystusa, który pełni funkcję Grobu Pańskiego w tradycji prawosławnej, jako prośba albo wota w podziękowaniu za odzyskane zdrowie czy też za powrót syna z wojny. Podczas pogrzebów złożony ręcznik do trumny ma zapewnić, że w rodzinie nie będzie rozwodów. Ręcznikami wysyłało też trumnę. Albo niesiono na nich trumnę, żeby jej nie dotykać. Na ręcznikach wpuszczano trumnę do grobu. Później te ręczniki tam zostawiano albo zabierano i wieszano w świętym kącie lub odstawiano do cerkwi jako dar. Często też ręcznik wieszano na krzyżu cmentarnym jako przypomnienie i pamięć o osobie zmarłej.

Na „odkopanie” ręcznika obrzędowego poświęciła pani wiele lat. Ukoronowaniem tego jest wpisanie bielskiego ręcznika obrzędowego na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Ma pani satysfakcję?

Zdecydowanie tak! Po tylu latach mojej pracy docierają do mnie sygnały od ludzi, że ręcznik jest bardzo ważny i cenny. Chwała się nim, starają się dbać o ten ręcznik, poszukują informacji, przez kogo został wykonany, a także skąd mamy i babcię czerpały wzory. Wiem, że jest potrzeba odnowienia tej tradycji, żeby ten ręcznik pojawiał się na ikonie w mieszkaniu lub żeby po prostu był w domu. Ludzie też wierzą, że ten ręcznik na ikonie umacnia wiarę. Myślę, że gdybym nie zaczęła tematu ręcznika obrzędowego, to wiele z nich nie dotrwałoby do dzisiaj. Często spotykałam się z tym, że ręczniki były wyrzucane czy niszczone. Ale to się zmieniło. Obecnie coraz więcej osób poszukuje swoich rodzinnych ręczników, zamawia podobne u twórczyni ludowych. Tradycja związana z ręcznikiem obrzędowym ulega odrodzeniu! ©

W ciągu ubiegłych lat nagromadziło się w życiu Polski wiele zła, nieprawości i bolesnych rozczarowań. Idee socjalizmu, przeniknięte duchem wolności człowieka i poszanowania praw obywatela, w praktyce uległy głębokim wypaczeniom. Słowa nie znajdowały pokrycia w rzeczywistości” – wołał Władysław Gomułka pod pałacem im. Stalina. Jego słowa przerywały oklaski i okrzyki entuzjazmu.

Walka o schedę

Wiec pod Pałacem Kultury i Nauki był apogeum Polskiego Października i dobrej politycznej passy Gomułka. Ale poprzedzała go seria prawdziwie dramatycznych wydarzeń. 12 października odbyło się posiedzenie Biura Politycznego PZPR, w którym towarzysze Wiesław wziął udział i przedstawił swoje bardzo radykalne, jak na komunistę, poglądy. Zachęcał m.in. do większej odwagi w relacjach ze Związkiem Radzieckim.

Mówił wtedy: „Można rzucić narodem, gdy się utraciło jego zaufanie, za pomocą bagnetów, ale kto się orientuje na taką ewentualność, ten sam orientuje się na zagubienie wszystkiego. Do starych metod powracać nie możemy”. Dla wielu towarzyszy, myślących kategoriami jeszcze z okresu stalinizmu, było to szokiem.

Obecność Gomułka na szczycie komunistycznej hierarchii nie była przypadkiem. Na zwołanym w lipcu VII plenum KC PZPR tow. Edward Ochab ustąpił ze stanowiska właśnie na rzecz uwolnionego z więzienia Gomułka. Ochab przyjął tę propozycję, acz niechętnie.

Rosjanie w Belwederze

Znacznie gorzej zareagowali towarzysze radzieccy. Ponieważ decyzja o wyborze kierownictwa partii w Polsce nie została skonsultowana z władzami w Moskwie, co nie miało miejsca nigdy wcześniej, 19 października do Warszawy bez zapowiedzi przybył I sekretarz KPZR i premier ZSRR Nikita Chruszczow i wielu wypróbowanych członków Biura Politycznego, m.in. Łazarz Kaganowicz, Anastas Mikojan, Wiaczesław Mołotow oraz gen. Iwan Koniew.

Ich wizyta połączona była z koncentracją w okolicach stolicy stacjonujących w Polsce wojsk ZSRR oraz z wpływaniem do Zatoki Puckiej eskadry okrętów wojennych. Radzieckie oddziały stacjonujące w Polsce dostały rozkaz marszu na Warszawę - ze Śląska i Pomorza ruszyły na stolicę dwie radzieckie dywizje pancerne. Rankiem 19 października znajdowały się zaledwie 150 kilometrów od Warszawy.

Rozmowy polsko-radzieckie odbywały się w Belwederze

„POLSKI PAŹDZIERNIK” I TOW. GOMUŁKA NA PLACU DEFILAD

24 października 1956 roku był dniem triumfu towarzysza Wiesława. Pół miliona ludzi śpiewało I sekretarzowi PZPR „Sto lat!” i skandowało: „Wiesław!, Wiesław!”.

Mariusz Grabowski

Warszawiacy, śpiewający Gomułce na placu Defilad „Sto lat!” raczej nie zdawali sobie sprawy, że zaledwie kilka dni wcześniej Polska stała na progu radzieckiej interwencji.

i miały gwałtowny przebieg. Obie strony przedstawiały wzajemne pretensje, lecz Gomułka nie przestraszył się Chruszczowa i twardo bronił swoich racji. Oskarżył Rosjan m.in. o to, że uległość Polski wobec ZSRR skutkuje biedą polskich robotników. Dyskusja - a właściwie awantura, w której w ten sposób przerzucano się winami - trwała wiele godzin i była kilkakrotnie przerywana.

Nowi wybrańcy

Można powiedzieć, że Gomułka - fanatyczny komunistą, członek PPR od 1926 r. - pokazał Rosjanom patriotyczną twarz. Gdy w pewnym momencie przyszła informacja o ruchu radzieckich wojsk, Polacy zażądali od Chruszczowa ich wycofania. Radziecka delegacja odpowiedziała co prawda, że ich wynikiem są „wcześniej planowane manewry wojskowe”, ale pod wie-

czór tego samego dnia czołgi jadące na Warszawę zostały zatrzymane.

Ostatecznie Chruszczow wyjechał bez zawarcia jakiegokolwiek porozumienia z polskim przywódcą. Tak naprawdę nie było do końca jasne, czy ZSRR jednak nie zdecydowało się na pucz w Warszawie, ale można jednak powiedzieć, że z konfrontacji Chruszczow - Gomułka zwycięsko wyszedł Polak.

21 października ogłoszono skład komunistycznej wierzchni, która miała odtąd rządzić Polską: I sekretarzem PZPR został Gomułka. W skład okrojonego do dziewięciu członków Biura Politycznego weszli oprócz Gomułka: Aleksander Zawadzki, Roman Zambrowski, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab, Adam Rapacki, Stefan Jędrzychowski, Ignacy Loga-Sowiński i Jerzy Morawski.

Idą zmiany!

Czy warszawiacy śpiewający Gomułce na placu Defilad „Sto lat!” zdawali sobie sprawę, że zaledwie kilka dni wcześniej Polska stała na progu radzieckiej interwencji? Raczej nie - dominowały nastroje oczekiwania na zaprzestanie dotychczasowego terroru, zwiększenie zakresu wolności, a przede wszystkim na odejście od komunistycznej praktyki zarządzania państwem.

Po Polsce krążyły najbardziej fantastyczne interpretacje dokonujących się zmian. Maria Dąbrowska pisała w „Dziennikach” pod datą 24 października: „O stanowisku Chruszczowa i jego przyjęciu do wiadomości zmian w Polsce zdecydowały być może jakieś nieznane nam okoliczności, ale zdaje się, że nade wszystko zdecydowały Chiny (jakiś zarysujący się konflikt z Rosją). Kto by pomyślał czy we śnie bo-

daj przyśnił, że takiego znajdziemy sojusznika w tym impasie historii!”.

Kilka dni po pamiętnym wiecu 28 października z internowania został zwolniony prymas Stefan Wyszyński. Wezwał wtedy Polaków do wzięcia udziału w wyborach styczniowych 1957 roku. 31 października Gomułka zgodził się na przywrócenie „Tygodnika Powszechnego” pod dawną redakcją Jerzego Turowicza, dopuszczenie pięcioosobowej reprezentacji sejmowej „Znaku” i powołanie Jerzego Zawieyskiego do Rady Państwa.

Naród w euforii

Pierwszy okres tzw. odwilży dawał nadzieję na lepsze. Zmiany dokonywały się w sferze symbolicznej: z Pałacu Kultury i Nauki usunięto nazwisko Stalina, a Katowice przestały być Stalinogrodem; politycznej - rozpoczęły się procesy niektórych komunistycznych zbrodniarzy z Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (m.in. Anatola Fejgina, Józefa Różańskiego, Romana Romkowskiego) i rehabilitacje ofiar „afery” gospodarczych - władza wycofała się z planów kolektywizacji rolnictwa, a nawet zniesiono zakaz posiadania przez obywateli platynę, złota i obcych walut.

Można rzec, że - zgodnie z tym, co zapowiadał Gomułka na wiecu 24 października - system ewoluował. „Towarzysze! Czas nagli. Partia musi przystąpić do rozwiązywania codziennych, trudnych spraw naszej gospodarki i życia państwowego. Czym dzisiaj możecie pomóc kierownictwu partii i rządowi? Przede wszystkim tym, że każdy stanie przy swym warsztacie na swoim posterunku i wzmożoną pracą czy nauką wykaże swą wierność i oddanie naszej sprawie”.

Ciekawie ułożyły się relacje ze Związkiem Radzieckim. Ekipie Gomułka nie tylko udało się uzyskać likwidację „rzekomego długu” Polski wobec ZSRR, uznając, że został spłacony dostawami węgla z poprzednich lat. Dodatkowo polskie władzy uzyskały kredyty na zakup zboża i innych towarów. Dużym sukcesem nowego I sekretarza było wznowienie repatriacji Polaków pozostałych na terytorium ZSRR, w tym tych przebywających w łagrach. Szacuje się, że podczas tej fali repatriacji do kraju powróciło ponad 200 tysięcy Polaków.

Krwawo stłumione powstanie węgierskie

Polska droga odejścia od stalinizmu okazała się sukcesem tow. Wiesława, przynajmniej w pierwszym okresie. Inne kraje tzw. demokracji ludowej miały znacznie mniej szczęścia. Warto przypomnieć, że gdy Gomułka rozpoczynał 24 października swoje przemówienie słowami: „Towarzysze! Obywa-

tele! Ludu pracujący stolicy!”, w Budapeszcie i innych węgierskich miastach trwały masowe demonstracje solidarności z „Polskim Październikiem”. Zakładano rady pracownicze, narodowe i rewolucyjne, ogłoszono strajk generalny, wydano pierwsze niezależne gazety. Tegoż 24 października do Budapesztu wkroczyło sześć tysięcy żołnierzy radzieckich wspieranych przez ponad 200 czołgów, współdziałających z węgierskimi służbami bezpieczeństwa i armią.

Na Węgry, podobnie jak do Polski, przybyła wierzchni komunistów z Moskwy: Anastas Mikojan i Michaił Susłow z ramienia Biura Politycznego KPZR oraz gen. Iwan Sierow z KGB. Pod ich naciskiem I sekretarzem partii został János Kádár. 25 października, w wyniku prowokacji tamtejszej bezpieki pod parlamentem doszło do masakry tłumów - ponad 100 ludzi zostało zabitych. Niecałe dwa tygodnie później na Węgrzech rozpoczęły się regularne starcia z interweniującą armią radziecką.

Początek końca reform

Wróćmy nad Wisłę. Z kalendarium historycznego wynika, że popularność Gomułka jesienią 1956 r. sięgała zenitu. Gdy 16 listopada jechał do Moskwy na czele polskiej delegacji, która uzyskała znaczne ustępstwa strony radzieckiej, na stacjach kolejowych modliły się za niego tłumy. A jego powrót wywoływał u rodaków entuzjazm, a przynajmniej sympatię.

Za koniec ery popaździernikowych reform uznaje się decyzję władz o zamknięciu 2 października 1957 r. czołowego pisma reformatorów „Po Prostu”. Towarzyszyło temu rozpedzenie przez milicję demonstracji zorganizowanej w celu jego obrony. Redakcja, złożona głównie z komunistycznych zapaleńców, oskarżono m.in. o jałową negację komunistycznej rzeczywistości, przedstawianie w fałszywym świetle rzeczywistości kraju, zwątpienie w sens rozwoju socjalizmu w Polsce oraz głoszenie burżuazyjnych koncepcji.

Ale to, że Gomułka nie będzie akceptował zbyt radykalnych prób „poprawiania socjalizmu”, można było dostrzec już w jego przemówieniu 24 października: „Towarzysze! Nie pozwólmy reakcyjnym podlegaczom i różnym chuliganom stawać w poprzek naszej drogi. Wara im od czystego nurtu walki socjalistycznych i patriotycznych sił narodu! Pędźcie przeciwko prowokatorów i reakcyjnych krzykaczy! Władze państwowe ani na chwilę nie będą tolerować jakiegokolwiek akcji wymierzonej w polską rację stanu i przeciwko naszemu ustrojowi państwowemu”. ©

10 NAJPOPULARNIEJSZYCH STACJI

TELE PANORAMA

Program telewizyjny

SERIAL SENSACYJNY NIEDZIELA TVP 120:25

Czarna śmierć

Akcja serialu rozpoczyna się 22 maja 1963 roku we Wrocławiu. Gdy Łucja Winter kończy zagraniczną misję wywiadowczą, nikt nie spodziewa się, że stolica Dolnego Śląska stanie się ogniskiem groźnej choroby zakaźnej. Epidemia ospy prawdziwej błyskawicznie zmienia oblicze miasta. Władze podejmują drastyczną decyzję o izolacji, co prowadzi do utworzenia swoistego mikrokosmosu społecznego. Mieszkańcy Wrocławia zostają odcięci od zewnętrznego świata, rozpoczynając bezprecedensową walkę o przeżycie. W centrum dramaturgii serialu znajdują się dwie kluczowe postaci reprezentujące różne postawy. Weronika Przybysz symbolizuje naukowe podejście do problemu - jako młoda specjalistka kieruje zespołem medyków próbujących opanować rozprzestrzeniającą się choro-

bę. Igor Bielik, reprezentujący środowisko dziennikarskie, jest detektywem śledczym, który podejrzewa ukryte powiązania między powrotem Łucji z Indii a wybuchem epidemii. Serial inspirowany jest prawdziwymi wydarzeniami. W rolach głównych wystąpili: Anna Karczmarczyk, Tomasz Ziętek, Tomasz Sapryk, Ilona Ostrowska.

SPEKTAKL PONIEDZIAŁEK TVP 120:30

Klub kawalerów

Napisany w 1880 r. „Klub kawalerów” wyreżyserowała dla Teatru Telewizji Krystyna Janda, pozyskując dla swej inscenizacji imponującą obsadę, m.in.: Jerzego Stuhrę, Janusza Gajosa, Zbigniewa Zamachowskiego, Cezarego Pazurę, Marcina Dorocińskiego, Edytę Jungowską. Gwiazdy sceny i ekranu stworzyły galerię wyrazistych postaci, z których każda jest nieodparcie do tytułowego klubu. Akcja sztuki zaczyna się, gdy zamierza doń przystąpić młody Topolnicki, świeżo po zawodzie miłosnym. Do restauracji, gdzie odbywają się spotkania klubu, wprowadza go Wygodnicki, autor broszury potępiającej małżeństwo. Wkrótce schodzą się pozostali członkowie: Nieśmiałowski - kawaler z konieczności, albowiem w towarzystwie dam nie mógł

wyjąkać ani słowa; Motyliński - kawaler z wyboru oraz Piorunowicz - mąż, uciekinier po traumatycznych przeżyciach. Całemu towarzystwu przewodzi prezes Sobieniewski. Jednak już wkrótce niezłomne zasady wrogów małżeństwa zostają wystawione na niespodziewaną i ciężką próbę. A wszystko za sprawą niejakej pani Ochotnickiej...

FILM HISTORYCZNY WTOREK TVP 120:30

Kos

Wiosną 1794 roku. Do kraju wraca generał Tadeusz „Kos” Kościuszko, który planuje powstanie przeciwko Rosjanom. Towarzyszy mu przyjaciel, były niewolnik, Domingo. Tropem Kościuszki podąża rosyjski rotmistrz, Dunin, który chce schwytać generała, zanim ten wywoła narodową rebelię. W tym samym czasie młody chłop, Ignac, szlachecki bękart, marzy o nadaniu herbu i majątku przez swego nieprawego rodzica, Duchnowskiego, który przed śmiercią uwzględni go w testamentie. Gdy ojciec umiera, chłopak musi uciekać przed przyrodnim bratem, który nie chce dopuścić do realizacji ojcowskiej woli. Ignac kradnie testament, by przed sądem udowodnić swój tytuł szlachecki. Podczas ucieczki spotyka Domingo, między mężczyznami tworzy się więź porozumienia. Razem trafiają do dworku, gdzie Kościuszko ukrywa się,

czekając na negocjacje z magnatami. „Kos” jest nieufny wobec Ignaca, jednak w decydującym momencie to właśnie w rękach szlacheckiego bękartu będą leżały losy powstania. Gdy nadejdzie chwila próby, Ignac będzie musiał wybrać: czy podążać za

swój herbowym marzeniem, czy przyłączyć się do Kościuszki i walczyć o najwyższą stawkę. Nagrodzony Złotymi Lwami na festiwalu w Gdyni film Pawła Maślony. W rolach głównych: Jacek Braciak, Bartosz Bielonia, Robert Więckiewicz, Łukasz Simlat.

PONIEDZIAŁEK 3 Listopada

TVP 1	DVB TT
7.00 Msza święta na Jasnej Górze	
7.30 Studio Raban	
8.00 Serwis Info	
8.20 Zaraz wracam (32)	
9.00 Ranczo (129)	
10.00 Komisarz Alex (15)	
11.00 Ojciec Mateusz (403)	
12.00 Serwis Info	
12.10 Agrobiznes, Agropogoda	
12.40 Magazyn rolniczy	
12.55 Lodowe królestwo pantery śnieżnej	
14.00 Wichrowe wzgórze (289) - serial obyczaj.	
15.00 Serwis Info - magazyn	
15.15 Reporterzy - magazyn	
15.35 Gra słów. Krzyżówka	
16.05 Dziedzictwo (736) - serial obyczaj. Turcja	
17.00 Telexpress	
17.30 Jaka to melodia?	
18.10 Klan (4588)	
18.45 Akacyjowa 38 (739) - serial obyczaj. Hiszpania	
19.30 19.30	
19.55 Pytanie dnia	
20.30 Teatr TV: Embodying Pasolini - spektakl Polska 2025, wyk. Guy Chassaing, Tilda Swinton, Zoé Guédard Performans, w którym Tilda Swinton ożywia kostiumy z filmów Pasoliniego, oddając hołd jego twórczości poprzez ruch, ciszę i obecność sceniczną.	
22.05 Postscriptum - dyskusja po spektaklu	
22.40 Gaudi, wizjoner z Barcelony - film dok. Francja Twórczość hiszpańskiego architekta Antoni Gaudiego, z uwzględnieniem jego dzieła - Casa Batlló, budowli mniej znanej niż Sagrada Família.	
23.50 Balans bieli - magazyn	
0.25 Wykrywacz kłamstw	

TVP 2	DVB TT
5.35 M jak miłość (1626)	
6.25 Rodzina (nie od) święta	
6.55 Barwy szczęścia (3247)	
7.30 Pytanie na śniadanie	
11.50 Okrasa lamie przepisy - magazyn	
12.30 Koło fortuny - teleturniej	
13.15 Miłość i nadzieja (318) - serial obyczaj. Turcja 2022	
14.05 Va banque - teleturniej	
14.35 Na sygnale (775) - serial obyczaj. Polska 2025	
15.05 La Promesa - pałac tajemnic (263) - telenowela	
16.00 Koło fortuny - teleturniej	
16.35 Familiada - teleturniej	
17.20 Miłość i nadzieja (319) Zeynep nie chce utrzymywać stosunków z Bulentem. Levent udaje się na randkę z Acelyą. Cavidan cynicznie walczy o prawa Bahar. Kuzey śledzi Leventa i krzyżuje jego plany.	
18.15 Va banque - teleturniej	
18.50 Jeden z dziesięciu	
19.25 Barwy szczęścia (3247) - serial Polska	
19.55 Domowe patenty	
20.05 Barwy szczęścia (3248) - serial Polska	
20.40 Kulisy „M jak miłość”	
20.55 M jak miłość (1887) - serial Polska	
21.55 Na sygnale (776, 777) - serial obyczaj. Polska	
22.55 W cieniu śmierci (10) - serial Finlandia/Niemcy	
23.50 Zdrajca - dramat kryminalny Włochy/Francja/Niemcy/Brazylia 2019 Reż. Marco Bellocchio, wyk. Pierfrancesco Favino, Maria Fernanda Cândido	
2.35 Stulecie Winnych (43)	

Polsat	DVB TT
5.25 Telezakupy TV Okazje - program reklamowy	
6.00 Nowy dzień z Polsat News	
8.30 Małanowski i Partnerzy - serial fabularno-dokumentalny	
9.30 Trudne sprawy - serial fabularno-dokumentalny	
11.35 Gliniarze - serial fabularno-dokumentalny	
14.40 Dłaczego ja? (1497) - serial fabularno-dokumentalny Polska	
15.50 Wydarzenia	
16.15 Pogoda	
16.20 Interwencja - magazyn	
16.30 Na ratunek 112 (1097)	
17.00 Gliniarze (1133)	
18.00 Pierwsza miłość (4086)	
18.50 Wydarzenia	
19.15 Gość „Wydarzeń”	
19.55 Milionery - teleturniej	
20.40 Wojna o jutro - film sf USA 2021 Reż. Chris McKay, wyk. Chris Pratt, Yvonne Strahovski, Betty Gilpin Ojciec pragnący uratować Ziemię dla córki podróżuje w czasie, aby odmieścić los planety.	
23.25 Rekrut - thriller USA/Szwajcaria 2003 - film sf Reż. Roger Donaldson, wyk. Al Pacino, Colin Farrell, Bridget Moynahan James Clayton zostaje zwerbowany do pracy w CIA. Jego mentorem jest Walter Burke. Szybko okazuje się, że ich kontakty przypominają zabawę w kotka i myszkę na krawędzi urwiska...	
2.00 Spis drani - thriller USA 2011	

TVN	DVB TT
5.40 Uwaga!	
5.55 Ukryta prawda - serial fabularno-dokumentalny	
6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Best Bar”, Ostrów Wielkopolski	
7.45 Dzień Dobry TVN	
11.40 Kuchenne rewolucje: Tomaszów Mazowiecki - Toscania	
13.55 The Floor - teleturniej	
14.35 Ukryta prawda (1502, 1734) - serial fabularno-dokumentalny Polska 2023	
16.50 Szpital św. Anny (72) - serial obyczaj. Polska	
17.55 Detektywi (252) - serial fabularno-dokumentalny Polska	
19.00 Fakty	
19.55 Uwaga! - magazyn	
20.10 Doradca smaku: Pokusa Janssona - szwedzka zapiekanka z anchois	
20.15 Na Wspólnej (4109) - serial Polska	
20.55 The Floor - teleturniej	
21.35 Bitwa o gości - reality show	
22.45 Tożsamość strachu - horror USA 2021 Reż. Castille Landon, wyk. Katherine Heigl, Harry Connick Jr., Madison Iseman Cierpiąca na schizofrenię nastoletnia Rain podejrzewa, że jej sąsiadka przetrzymuje na strychu porwaną dziewczynkę. Razem z przyjacielem nastolatka wszczyna amatorskie śledztwo. A może Rain pograża się w wytworach własnej wyobraźni?	
0.55 Co za tydzień! - magazyn	
1.40 Morderczynie (2, 3)	
3.40 Szpital św. Anny (43)	

TVN 7	DVB TT
6.25 Szkoła	
8.20 Ukryta prawda	
11.25 W-11 Wydział Śledczy	
12.55 Detektywi	
14.55 Szpital św. Anny (46)	
15.55 Sąd rodzinny	
16.55 Sekrety życia	
17.55 Szagadki losu	
19.00 Ukryta prawda	
20.00 Ci, którzy życzą mi śmierci - film sens. USA/Kan. 2021, reż. Taylor Sheridan, wyk. Angelina Jolie, Finn Little	
22.15 Egzekutor - film sens. USA 1996, reż. Chuck Russell, wyk. Arnold Schwarzenegger, James Caan	
0.30 Poukładani	
1.05 Wrota piekiel	
2.05 SOS. Ekipy w akcji	
3.05 Osadzone. Blok F	
8.25 Dobry tytuł	
9.00 Przeprowadzki (8)	
10.10 Wichrowe wzgórze - melodramat USA 1939	
12.05 Był sobie Luwr	
13.50 Wstęp wolny	
14.10 Joanna d'Arc - dr. USA 1948	
16.45 Przeprowadzki (9)	
17.55 Tygodnik kulturalny	
18.50 Beethoven. Portret intymny	
20.00 Wesele toast - kom. Fr/Belg. 2020, reż. Laurent Tirard, wyk. Benjamin Lavernhe	
21.35 Porozmawiajmy szczerze	
22.15 Lombardzista - dramat USA 1964	
0.25 Dobry, zły i brzydki - western 1966	
8.30 Piłka nożna: Real Sociedad Femenino - FC Barcelona Femeni	
10.30 Piłka nożna: Jagiellonia Białystok - Raków Częstochowa	
12.35 Piłka nożna: Miedź Legnica - Wiczyzta Kraków	
14.45 Piłka nożna: Olimpia Grudziądz - Sandecja Nowy Sącz	
16.45 Magazyn Betlic 2. Ligi	
17.30 Magazyn Betlic 1. Ligi	
18.35 Piłka nożna: ŁKS Łódź - Śląsk Wrocław	
20.45 Magazyn Betlic 1. Ligi	
21.35 Gol	
22.55 Sport. wieczór	
23.25 Boks: Denys Berinczyk - Keyshawn Davis	

TV 4	DVB TT
7.55 Bogaty dom - biedny dom	
8.55 Policjantki i policjanci (170, 171)	
10.55 Na ratunek 112	
11.55 Trudne sprawy	
14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Policjantki i policjanci (1350)	
18.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej - reality show	
19.00 Policjantki i policjanci (1351) - serial Polska	
20.00 Uroczysko (193) - serial krym.	
20.30 Sprawiedliwi - wydział kryminalny (972)	
21.30 Sprawiedliwi. Trojmiasto (89) - serial krym. Polska	
22.40 Lot skazańców - film sens. USA 1997	
1.00 Love Island. Wyspa miłości	
11.00 Msza św. o spójność duszy zmarłego Papieża Franciszka oraz kardynałów i biskupów zmarłych w tym roku	
12.30 Ludzki świat. Sw. Alfons Liguori	
13.30 Msza święta 14.30 Beatus, źródła Camino de Santiago	
15.25 Tam ktoś jest!	
16.10 Sanktuaria polskie	
16.30 Porady bonifratrów	
17.00 Świadkowie	
17.30 Moja parafia	
18.15 Rozmowy niedokończono	
19.45 Modlitwa z udziałem dzieci	
20.00 Informacje	
20.20 Rolnictwo	
21.00 Apel Jasnogórski	
21.40 Polska punkt widzenia	
22.00 Z wędka...	
6.00 Nash Bridges (2, 3)	
8.00 Kobra - oddział specjalny (9)	
9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (22)	
10.00 Zbuntowany anioł (157, 158)	
11.55 Wspaniałe stulecie (21, 22)	
13.50 Lombard. Życie pod zastaw (630, 631)	
15.50 Ranczo (9, 10)	
18.00 Lombard. Życie pod zastaw (938, 939)	
20.00 Snajper: Duch wojownika - thriller USA 2016	
22.05 Ocalić córkę - film sens. USA 2023	
23.50 Gotowy na zemstę - film W. Bryt. 2017	
2.00 Dzielnica strachu (417)	

WTOREK 4 Listopada

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze
7.30 Kościół z bliska **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (33) **9.00** Ranczo (130) **10.00** Komisarz Alex (16) **11.00** Ojciec Mateusz (404) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Loara, dzika kraina – film dokumentalny **14.00** Wichrowe wzgórza (290) – serial obyczaj.

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (737) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Telexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4589)
18.45 Akacyjowa 38 (740) – serial obyczaj. Hiszpania
19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (34) – serial obyczaj. Polska
21.10 Za wszelką cenę – dramat **** obyczaj. USA 2004
 Reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Hilary Swank, Morgan Freeman
 Poruszająca opowieść o ambitnej bokserce prowadzonej przez początkowo niechętnego jej starego trenera... Siedem nominacji i cztery Oscary.
23.30 Sabrina – komedia romantyczna USA 1954
 Reż. Billy Wilder, wyk. Audrey Hepburn, Humphrey Bogart, William Holden
1.30 Wykrywacz kłamstw
1.55 Jeden dzień – melodramat **** USA/W. Bryt. 2011

**** koniecznie *** zdecydowanie tak ** możesz * nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2 DVB-T

5.40 M jak miłość (1627) **6.30** Prawosławie w Belgii – reportaż **6.55** Barwy szczęścia (3248) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Rosół polski – magazyn **12.30** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (319) – serial obyczaj. Turcja 2022 **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (776) – serial obyczaj. Polska 2025

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (264) – telenowela
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (320) Feraye wyrzuca Bulenta z domu, Melis protestuje. Zeynep nie wpuszcza go do domu. Levent bije Kuzeya i porywa Siłę. Konflikt między Feraye a Melis narasta.
18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3248)
19.55 Domowe patenty
20.05 Barwy szczęścia (3249) – serial Polska
20.40 Kulisy „M jak miłość”
20.55 25 lat M jak miłość. Nasz srebrny jubileusz – odcinek specjalny
21.55 Na sygnale (778) – serial obyczaj. Polska
22.25 Magazyn Ekspresu Reporterów
23.30 Wariaci – komedia kryminalna na Polska 2024
 Reż. Jan Jakub Kolski, wyk. Eryk Lubos, Krystian Katowski, Michał Kaleta
1.45 Znajdę cię – dramat obyczaj. ** USA/Polska 2019

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.35** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1498) – serial fabularno-dokumentalny Polska

15.50 Wydarzenia
16.15 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1098)
17.00 Gliniarze (1134)
18.00 Pierwsza miłość (4087) – serial Polska
18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.40 Niezniszczalni III – film sensacyjny USA/Bulgaria/Francja/Niemcy 2014
 Reż. Patrick Hughes, wyk. Sylvester Stallone, Jason Statham, Antonio Banderas
 Grupa najemników specjalizuje się w misjach, których nikt nie ma odwagi wykonać. Tym razem przychodzi im zmierzyć się z uznanym za zmarłego Stonebanksem, współzałożycielem grupy, a obecnie handlarzem bronią.
23.15 Pan Wypadek – film sensacyjny W. Bryt. 2018
 Reż. Jesse V. Johnson, wyk. Scott Adkins, Ray Stevenson, David Paymer
1.25 Korpus weteranów *** – thriller USA/W. Bryt./Niemcy 2006

TVN DVB-T

5.00 Jak to jest zrobione? **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Restauracja „Ludwinka”, Ludwina **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: „Bistro Tarchomin”, Warszawa – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska **14.35** Ukryta prawda (1503, 1735) – serial fabularno-dokumentalny Polska

16.50 Szpital św. Anny (73) – serial obyczajowy Polska 2025
17.55 Detektywi (253) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025
19.00 Fakty
19.35 „Dom Dobry” – relacja z premiery – reportaż
19.55 Uwaga! – magazyn reporterów
20.10 Doradca smaku: Sałatka Oliver – hiszpańska sałatka z tuńczykiem
20.15 Na Wspólnej (4110) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej Polska 2025
21.35 Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv Polska 2025
22.40 Kuba Wojewódzki – talk show
23.45 Superwizjer – magazyn
0.25 Chłopi – film animowany Polska/Serbia/Litwa 2023
 Reż. Dorota Kobiela, Hugh Welchman
2.50 Skazana (2)
4.00 Śmierć Diany: dwa śledztwa: Zderzenie – serial dok. Reż. William Jessop

TVN7 DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (47) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** **** Wejście smoka – film sens. Hongk./USA 1973, reż. Robert Clouse, wyk. Bruce Lee **22.15** **** Inni – horror USA/Hiszp./Fr./Wł. 2001, reż. Alejandro Amenábar, wyk. Nicole Kidman, Fionnula Flanagan **0.30** **** Tylko dla ortów – film akcji W. Bryt./USA 1968 **3.30** SOS. Ekipy w akcji **4.25** Druga strona medalu

TVP Kultura DVB-T

9.00 Przeprowadzki (9) **10.10** *** Weiser – dr. Fr./Pol./Szwajc./Niem. 2001 **12.00** Przelomy w muzyce **13.10** Hala odlotów **14.30** **** Garsoniera – komedia USA 1960 **16.45** Przeprowadzki (10) **17.50** Łódź Kultury **18.30** Stary **20.00** Rozmowa przed spektaklem **20.20** Teatr TV: Pieśni piekarzy polskich – spektakl Polska 2025, reż. Klaudia Gębska **21.45** **** Wpływ księżycy – komedia rom. USA 1987, reż. Norman Jewison **23.35** W poszukiwaniu dobrego filmu **0.10** Pod niebem Damaszk

TVP Sport DVB-T

8.10 Piłka nożna: ŁKS Łódź – Śląsk Wrocław **10.15** Magazyn Betlic 1. Ligi **11.00** Podsum. STS Pucharu Polski **12.00** Losowanie STS Pucharu Polski **12.40** Piłka nożna: Jagiellonia Białystok – Raków Częstochowa **14.50** Gol **16.15** Piłka nożna: Real Sociedad Femenino – FC Barcelona Femeni **18.20** (L) Koszykówka: Anwil Włocławek – Basketball Löwen Brunszwik **20.35** Reportaż **21.00** Piłka nożna: Eliminacje UEFA Euro: Francja – Polska **23.00** Sportowy wieczór **23.45** Boks: B. Carrington – M. Heita

DVB-T stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

ŚRODA 5 Listopada

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze
7.30 Rodzina (nie od) święta **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (34) **9.00** Ranczo (1) **10.00** Komisarz Alex (17) **11.00** Ojciec Mateusz (405) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Rok w ogrodzie extra **12.55** Zjawiskowe góry Portugalii **14.00** Wichrowe wzgórza (291) – serial obyczaj. Turcja 2024

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (738) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Telexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4590)
18.45 Akacyjowa 38 (741) – serial obyczaj. Hiszpania
19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (35) – serial obyczaj. Polska
20.55 (L) Piłka nożna: Liga Mistrzów UEFA: 4. kolejka fazy ligowej: Club Brugge – FC Barcelona
23.05 Regulamin zabijania *** – dramat W. Bryt./Niemcy/Kanada/USA 2000
 Reż. William Friedkin, wyk. Tommy Lee Jones, Samuel L. Jackson, Guy Pearce
 Oficer Terry Childers dowodzi akcją obrony ambasady amerykańskiej w Jemenie. Gdy akcja wymyka się spod kontroli, wydaje rozkaz strzelania do cywilów. Zostaje za to postawiony w stan oskarżenia.
1.15 Wykrywacz kłamstw

**** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2 DVB-T

5.35 M jak miłość (1628) **6.25** Pozyteczni.pl – magazyn **6.55** Barwy szczęścia (3249) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Gwiazdorska kuchnia Ani – magazyn **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (320) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (777) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (265) – telenowela
15.50 Domowe patenty
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (321) – serial obyczaj. Turcja
18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu – teleturniej
19.25 Barwy szczęścia (3249, 3250) – serial Polska
20.40 Przepis dnia – magazyn
20.55 Na dobre i na złe (968) – serial Polska
21.55 Na sygnale (779, 780) – serial obyczaj. Polska
22.55 Peaky Blinders (16) Tommy zabiera braci na polowanie i dzieli się z nimi planem najsmielszego z dotychczasowych czynów Peaky Blinders. Prowadzi niebezpieczną grę z księżniczką Tatianą, by pozyskać od niej informacje.
0.00 Wykapany ojciec – komediodramat USA/Indie/Kan. 2013
 Reż. Ken Scott
1.55 W cieniu śmierci (10)
2.45 Siedem zim w Teheranie – film dok. Niemcy/Francja

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.35** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1499) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025

15.50 Wydarzenia
16.15 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1099)
17.00 Gliniarze (1135)
18.00 Pierwsza miłość (4088) – serial Polska
18.50 Wydarzenia
19.20 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.40 Sami swoi **** – komedia Polska 1967
 Reż. Sylwester Chęciński, wyk. Wacław Kowalski, Władysław Hańcza, Zdzisław Karczewski
22.20 Jak ukradłem 100 milionów ** – komedia Polska 2024
 Reż. Michał Węgrzyn, wyk. Antoni Królikowski, Zuzanna Zielińska, Małgorzata Socha
 Ed ma pozornie wszystko – 100 milionów złotych, piękną narzeczoną i głowę na karaku. Jest tylko jeden problem – zdobyta fortuna pochodzi z kradzieży. Musi znaleźć sposób, by zachować zarówno łup, jak i miłość, jednocześnie unikając więzienia...
0.35 Wykolejona – komedia USA/**** Japonia 2015

TVN DVB-T

5.00 Uwaga! **5.15** Jak to jest zrobione? – serial dok. **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Zajazd „Florenca” **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: „Pierogarnia u Marty”, Nowogard **13.55** The Floor – teleturniej Polska 2025 **14.35** Ukryta prawda (1504, 1736) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (74) – serial obyczaj. Polska 2025
17.55 Detektywi (254) Zaginął kolega Mai Korczyk, która wraz z Jakubem Nowackim rozpoczyna jego poszukiwania. Detektywi docierają do kobiety, której zazdrośny mąż groził zaginionemu. Tymczasem do Pawła Drawicza przyjeżdża siostra, która pasjonuje się fotografią. Okazuje się, że dziewczyna przypadkiem uchwyciła na zdjęciu moment zabójstwa.
19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku
20.15 Na Wspólnej (4111) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Top Model – reality show
23.10 Książę w Nowym Jorku **** – komedia USA 1988
 Reż. John Landis, wyk. Eddie Murphy, Arsenio Hall, James Earl Jones
1.35 Constantine – horror USA/**** Niemcy/Kan./W. Bryt. 2005
 Reż. Francis Lawrence, wyk. Keanu Reeves, Rachel Weisz
4.00 Szpital św. Anny (44)
4.50 Uwaga! – magazyn

TVN7 DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (48) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** ** Koniec świata, czyli kogel mogel IV – komedia Polska 2022, reż. Anna Wierczur-Bluszczyk, wyk. Grażyna Błęcka-Kolska, Katarzyna Łaniewska **22.10** *** Ukryte piękno – melodramat USA 2016, reż. David Frankel, wyk. Will Smith **0.10** ** Wesele – komedia Niemcy 2020 **2.35** Pati (1) **3.30** SOS. Ekipy w akcji

TVP Kultura DVB-T

8.45 Przeprowadzki (10) **9.50** **** Garsoniera – komediodr. USA 1960 **12.10** Stary **13.35** Tygodnik kulturalny **14.30** **** Człowiek z Rio – komedia sens. Fr./Wł. 1964 **16.40** Dyrektorzy (1) – serial obyczaj. Polska 1975 **18.10** Kłórdy po sztuce **18.30** Informacje kulturalne **18.50** Reżyserzy: Sidney Lumet **19.45** Mysterium Tremendum **20.00** **** Strzępy – dramat Polska 2022 **21.55** Profesor T. (15) **22.55** Hala odlotów **23.55** Eufonie 2019

TVP Sport DVB-T

9.20 Koszykówka: Puchar Europy FIBA: Anwil Włocławek – Basketball Löwen Brunszwik **11.15** Piłka nożna: Pogoń Szczecin – Górnik Łęczna **13.15** Quiz TVP Sport **14.05** Piłka nożna: Eliminacje UEFA Euro: Francja – Polska **16.10** Pełnosprawni **16.40** Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Walia – Polska **18.50** Reportaż **19.30** Studio **20.55** (L) Piłka nożna: LM UEFA: Club Brugge – FC Barcelona **23.20** Magazyn skrótów Ligi Mistrzów UEFA **1.15** Boks: Christian Billili – Maciej Sulęcki

DVB-T stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

CZWARTEK 6 Listopada

TVP1

DVB-T

6.10 Akacyjowa 38 (729) **7.00** Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Dobre historie **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (35) **8.55** Ranczo (2) **10.00** Komisarz Alex (18) **11.00** Ojciec Mateusz (406) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** To się oplaca **12.55** Taniec żurawi **14.00** Wichrowe wzgórze (292) – serial obyczaj. Turcja 2024

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (739) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Teleexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4591)

18.45 Akacyjowa 38 (742) – serial obyczaj. Hiszpania
19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (36) – serial obyczaj. Polska
21.10 Ojciec Mateusz (434) Pączek trafia do szpitala. Policjanci zajmują się sprawą potrącenia kobiety. Dla Dagmary dochodzenie ma wymiar osobisty.

22.10 Sprawa dla reportera
23.10 My, nasze zwierzęta i wojna – film dok. Kanada/USA/Ukraina 2024
W sercu wojny rodzi się opowieść o odwadze, współczuciu i walce o życie. Poruszający dokument ukazuje dramat zwierząt porzuconych podczas wojny w Ukrainie.

0.10 Wykrywacz kłamstw
0.35 Profilerka Jastrzę (9)

★★★★ koniecznie ★★★ zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2

DVB-T

5.35 M jak miłość (1629) **6.25** Operacja zdrowie – magazyn **6.55** Barwy szczęścia (3250) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Podróż po jeden uśmiech – serial dok. **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (321) – serial obyczaj. Turcja 2022 **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (778) – serial obyczaj. Polska 2025

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (266) – telenowela
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (322) – serial obyczaj. Turcja
18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu – teleturniej

19.25 Barwy szczęścia (3250) – serial Polska
19.55 Domowe patenty
20.05 Barwy szczęścia (3251) – serial Polska

20.45 Ku'damm 59 (4) Monika wywołuje skandal na premierze filmu Kurta Mosera z udziałem duetu Nicki i Freddy. Nie mogąc dłużej znieść hipokryzji, oświadcza reporterom, że ma nieslubną córkę, a Freddy jest Żydem, którego rodzinę zamordowano w Auschwitzu.

21.45 Kanał tajemnic – film krym. *** Francja/Belgia 2020
Reż. Julien Zidi, wyk. Anne-lise Hesme, Aurélien Wiik, Annie Grégorio

23.35 Rodzinka.pl (300) – serial kom. Polska

0.15 Ostateczne poświęcenie *** – dramat USA 2019

Polsat

DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny Polska **11.35** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny Polska 2024 **14.40** Dlaczego ja? (1500) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025

15.50 Wydarzenia
16.15 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1100)
17.00 Gliniarze (1136) – serial fabularno-dokumentalny
18.00 Pierwsza miłość (4089) – serial Polska

18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.30 Nasz nowy dom

Dziadkowie stworzyli kochający dom zastępczy dla pięciorga swoich wnucząt. Niestety, mieszkają oni w fatalnych warunkach, a stan domu zagraża ich bezpieczeństwu. Na ratunek przybywa ekipa remontowa.

21.40 Przyjaciółki (311) – serial obyczaj. Polska

22.55 Jak poślubić milionera? *** – komedia romantyczna Polska 2019

Reż. Filip Zylber, wyk. Małgorzata Socha, Michał Malinowski, Małgorzata Foremniak

1.05 Jak ukradłem 100 milionów ** – komedia Polska 2024

3.20 Nasz nowy dom
4.40 Disco gramy!

TVN

DVB-T

5.05 Nauka jazdy **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Restauracja „Gościńska Ukrainka”, Wejherowo **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: „Pierogatka”, Kalisz – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska 2025 **14.35** Ukryta prawda (1505, 1737) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (75)
17.55 Detektywi (255)
19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku

20.15 Na Wspólnej (4112) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Kuchenne rewolucje W Jeleniej Górze Mariola z życiowym partnerem Wiesławem prowadzą śniadaniownię „Pod Batutą”. Lokal działa od kilku lat, lecz nadal nie przynosi zysków. W czym tkwi największy problem?

22.45 Podejrzani zakochani *** – komedia Polska 2013
Reż. Sławomir Kryński, wyk. Bartłomiej Kasprowski, Sonia Bohosiewicz, Weronika Książkiewicz
Nieśmiały Albert chce znaleźć miłość przez internet i poznać Barbarę. Gdy wreszcie umawiają się na spotkanie, postanawiają wysłać na randkę atrakcyjnych zastępców. W wyniku zamieszania trafiają do pewnego hotelu.

0.50 Tożsamość strachu *** – horror USA 2021

TVN7

DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (49) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** *** Za duży na bajki – komedia Polska 2022, reż. Kristoffer Rus, wyk. Maciej Karas, Amelia Fijałkowska **22.20** *** Na twoim miejscu – komedia Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka **0.30** *** List w butelce – melodramat USA 1999, reż. Luis Mandoki, wyk. Kevin Costner **3.05** Osadzone. Blok F

TVP Kultura

DVB-T

8.15 Porozmawiajmy szczerze **9.00** Dyrektorzy (1) **10.35** *** Człowiek z Rio – komedia sens. Fr./Wł. 1964 **12.40** Reżyserzy: Sidney Lumet **13.40** Kolekcje **14.00** Studio Kultura – niedziela z... **14.55** *** Ucieczka – dramat Polska 1986 **16.25** Dyrektorzy (2) **18.05** Wstęp wolny **18.20** Mów mi Kate **20.00** Hala odlotów **21.00** Wstęp do filmu **21.05** *** Słodziak – dramat USA 2019 **22.50** Wydarzenie aktualne **23.25** *** Strzępy – dramat Polska 2022 **1.15** Profesor T. (15)

TVP Sport

DVB-T

9.10 Koszykówka: LM FIBA: Promitheas Vikos Cola – Legia Warszawa **11.05** Piłka nożna: Finał: Argentyna – Maroko **13.20** Magazyn skrótów Ligi Mistrzów UEFA **15.15** Zawody siłaczy: LM Strongman: Łotwa **16.15** Piłka nożna: 4. kolejka fazy ligowej: Club Brugge – FC Barcelona; Club Brugge – FC Barcelona **19.20** Studio **19.40** (L) Hokej na lodzie: Euro Ice Hockey Challenge: Polska – Włochy **22.25** Boks: K. Davis – Y. Solano **23.00** Sportowy wieczór **23.45** Boks: J. Sakai – S. Sakai

TV4

DVB-T

7.55 Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (176, 177) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1353) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **19.00** Policjantki i policjanci (1354) **20.00** Uroczysko (196) – serial krym. Polska **20.30** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (975) – serial krym. Polska **21.30** Sprawiedliwi. Trójmiasto (92) – serial krym. Polska **22.40** *** Turbulencja – film sens. USA 1997 **0.45** Interwencja **0.55** Love Island. Wyspa miłości

TV Tram

DVB-T

11.35 Przyroda i ludzie **12.20** Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy **13.05** Mateczniki polskości **13.30** Msza święta **14.35** Cichy bohater z Puszczy Białowieskiej **15.00** Po stronie prawdy **16.10** Z wędką nad wodę... **16.35** Sól Ziemi **17.00** Modlitwa w Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z udziałem dzieci **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Głos serca (129) **23.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny

TV Puls

DVB-T

5.00 Dzielnica strachu (423) **6.00** Nash Bridges (5, 6) **8.00** Kobra – oddział specjalny (1) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (25) **10.00** Zbuntowany anioł (163, 164) **11.55** Wspaniałe stulecie (24, 25) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (636, 637) **15.50** Ranczo (12, 13) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (941, 942) **20.00** *** Iluzja – thriller USA/Fr. 2013 **22.15** *** Niedobrani – komedia USA/Kan./Kolumbia 2019 **0.45** *** Palm Springs – komedia USA/Hongk. 2020

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

PIĄTEK 7 Listopada

TVP1

DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.00** Serwis Info **8.20** Okrasa łamie przepisy **9.00** Ranczo (3) **10.00** Komisarz Alex (19) **11.00** Ojciec Mateusz (407) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Świat snu – film dokumentalny **14.00** Wichrowe wzgórze (293) – serial obyczaj.

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (740)
17.00 Teleexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4592)

Skoczek jest przekonany, że Tola otrzymała suknię ślubną od młodego Lubicza i kategorycznie zabrania jej odnawiania z nim relacji. W domu Kazuńców trwają zdjęcia do teledysku Komela Nowika.

18.45 Akacyjowa 38 (743) – serial obyczaj. Hiszpania

19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (37) Wójt po wyjściu ze szpitala od razu wraca do urzędu, gdzie pod wpływem radnej decyduje się na terapię medycyny naturalnej.

21.10 Komisarz Alex (301) – serial krym. Polska

22.10 Porady na zdrady *** – komedia Polska 2017
Reż. Ryszard Łatorski, wyk. Magdalena Lamparska, Mikolaj Roznerski
0.00 Drelich (7)

TVP2

DVB-T

5.35 M jak miłość (1630) **6.25** Anna Dymna – spotkajmy się **6.55** Barwy szczęścia (3251) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.50** Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu – program popularnonaukowy **12.25** Koło fortuny **13.15** Miłość i nadzieja (322) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (779) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (267) – telenowela
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (323) – serial obyczaj. Turcja
18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3251) – serial Polska

19.55 Domowe patenty
20.05 Barwy szczęścia (3252) Olga proponuje Mirkowi, by rozpoczął pod jej skrzydłami karierę modela. Ubezpieczyciel odmawia wypłacenia odszkodowania Mariuszowi. Sądowski obiecuje pomóc Celinie w poszukiwaniu biżuterii.

20.45 Postaw na milion – teleturniej

21.45 Tak to leciało! – teleturniej

22.45 To jest grane – program muzyczny
23.20 Szpieg, który mnie kochał *** film sensacyjny W. Bryt. 1977
Reż. Lewis Gilbert, wyk. Roger Moore, Barbara Bach, Curd Jürgens

1.35 Wykapywany ojciec – film *** USA/Indie/Kanada 2013

Polsat

DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News – magazyn **8.00** Halo tu Polsat – magazyn **11.30** Gliniarze: Miłość na godziny/ Miły pan z sąsiedztwa/Wymarzona córka – serial fabularno-dokumentalny Polska 2024 **14.40** Dlaczego ja? (1501) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025

15.50 Wydarzenia
16.15 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1101)
17.00 Gliniarze (1137)

Śledczy prowadzą postępowanie w sprawie śmiertelnego wypadku pod Warszawą. Sprawca uciekł, a podejrzani utrudniają śledztwo.

18.00 Pierwsza miłość (4090) Emilia przeżywa rozczarowanie miłosne. Artur stawia w pracy ultimatum, które przynosi nieoczekiwany skutek, a w domu czeka go niespodzianka. Tomek zostaje oskarżony o kradzież.

18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Twoja twarz brźmi znajomo – program rozrywkowy

22.00 Wojna o jutro *** – film sf USA 2021

Reż. Chris McKay, wyk. Chris Pratt, Yvonne Strahovski, Betty Gilpin
Ojciec pragnący uratować Ziemię dla córki podróżuje w czasie, aby odmienić los planety.

1.00 Chrzest ogniem – film bio-*** graf. USA 2018

TVN

DVB-T

5.40 Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Bistro „Tarta poducha”, Wrocław – reality show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: „Pod przykrytką”, Gdańsk – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska **14.35** Ukryta prawda (1506, 1738) – serial fabularno-dokumentalny Polska

16.50 Szpital św. Anny (76) – serial obyczaj. Polska
17.55 Detektywi (256) – serial fabularno-dokumentalny
19.00 Fakty
19.50 Uwaga! – magazyn

20.00 Assassin's Creed – film *** przygodowy USA/Francja/W. Bryt./Hongkong/Tajwan/Malta/Hiszpania/Kanada 2016
Reż. Justin Kurzel, wyk. Michael Fassbender, Marion Cotillard, Jeremy Irons
Dzięki nowoczesnej technologii Callum Lynch może przeżyć przygody swojego przodka z Hiszpanii okresu wielkiej inkwizycji. Zdobywa umiejętności, które pozwalają mu stawiać czoła organizacji templariuszy.

22.30 Anihilacja – horror W. Bryt./USA 2018
Reż. Alex Garland, wyk. Natalie Portman, Jennifer Jason Leigh, Gina Rodriguez

0.45 Kuba Wojewódzki
2.05 Skazana (3) – serial krym. Polska 2022

3.10 Szpital św. Anny (46)
4.10 Uwaga! – magazyn

4.25 Nauka jazdy
4.55 Jak to jest zrobione?

TVN7

DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (50) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **20.00** *** Narodziny gwiazdy – melodramat USA 2018, reż. Bradley Cooper, wyk. Lady Gaga, Bradley Cooper **22.55** Słub od pierwszego wejrzenia **23.50** *** Szeregowiec Ryan – film wojenny USA 1998, reż. Steven Spielberg **3.25** Usterka **4.05** S.O.S. Ekipy w akcji

TVP Kultura

DVB-T

9.00 Przez Atlantyk (8) **10.10** Informacje kulturalne **10.25** Niepojęte **10.45** Symfonia powstająca Paderewskiego **12.00** Mów mi Kate **13.45** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **14.25** *** Skrzypek na dachu – musical USA 1971 **17.35** Benefis Wojciecha Kilara **18.40** Kolekcja **19.00** Legendy opery: Montserrat Caballé **20.05** *** Biała odwaga – dramat Polska 2024 **22.10** Tygodnik kulturalny **23.15** *** Słodziak – dramat USA 2019 **1.00** Portrety

TVP Sport

DVB-T

9.20 Magazyn skrótów LM UEFA **11.10** Hokej na lodzie: Polska – Włochy **13.15** (L) Jeździectwo: Perlage CAVALIADA Toru – Warszawa: Konkurs skoków przez przeszkody **16.20** Studio **16.55** (L) Piłka nożna: Betlic 1. Liga: Ruch Chorzów – Miedź Legnica **18.55** Studio **19.45** (L) Hokej na lodzie: Euro Ice Hockey Challenge: Turniej Niepodległości w Sosnowcu: Polska – Słowenia **22.20** Sportowy wieczór **23.00** Boks: Mateusz Masternak – Joel Tambwe Djeko **0.00** Boks: Naoya Inoue – Ye Joon Kim

TV4

DVB-T

5.30 Telezakupy TV Okazje **6.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.55** Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (178, 179) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1354) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show **19.00** Policjantki i policjanci (1355) – serial obyczaj. Polska **20.00** Gwiazdy kabaretu **22.05** *** Warcraft: Początek – film fantasy USA/Chiny/Kan./Jap. 2016, reż. Duncan Jones, wyk. Travis Fimmel **0.35** STOP Drogówka

TV Tram

DVB-T

10.15 Był człowiek posłany **11.35** Natura et Homo **12.20** Głos serca (129) **13.05** Odwaga wiary **13.30** Msza święta **14.30** Drzwi do lasu **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia **15.20** Mocni w wierze **16.10** Natura obiektywnie **16.40** Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy **17.30** Łączy nas historia **18.15** Westerplatte młodych **19.00** Warto zauważyć... **19.30** Brat Franciszek **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Jestem tylko woźnym **22.55** Walka o życie

TV Puls

DVB-T

6.00 Nash Bridges (6, 7) **8.00** Kobra – oddział specjalny (2) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (26) **10.00** Zbuntowany anioł (165, 166) **11.55** Wspaniałe stulecie (25, 26) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (638, 639) **15.50** Ranczo (13, 14) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (942, 943) **20.00** *** Bliźniak – film sens. USA/Chiny/Kolumbia 2019 **22.10** *** Kick-boxer: Zemsta – film sens. USA 2016 **0.00** *** Snajper: Duch wojownika – thriller USA 2016

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

SOBOTA 8 Listopada

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.40** Rok w ogrodzie **8.05** Rok w ogrodzie extra **8.20** Pełnosprawni **8.55** Ranczo (4) **10.00** Komisarz Alex (20) **11.00** Ojciec Mateusz (408) **12.00** ★★★ Ostatnia walka Apacza – western USA 1954 **13.40** Na granicy wymarzenia – Zaginiony smok – film dokumentalny Austria **14.25** Okrasa łamie przepisy

15.00 Rolnik szuka żony **16.05** Dziedzictwo (741) – serial obyczaj. Turcja

17.00 Teleexpress **17.35** Ojciec Mateusz (434) – serial krym. Polska

18.40 Jaka to melodia? „Muzyka, która wprowadza nas w ruch” – grają: Marcin Łopucki, Daniel Kuczaj, Aleksandra Budka.

19.30 19.30 **19.55** Pytanie dnia **20.25** Profilerka Jastrzę (10) Julia i Karol chcą wracać do Warszawy. Dzieci docierają do Gdyni, gdzie czeka na nie komisarz Czarnowski. Policja w Pucku prowadzi śledztwo w sprawie śmierci Cecylii.

21.25 1917 – dramat wojenny ★★★ W. Bryt./USA 2019 Reż. Sam Mendes, wyk. George MacKay, Dean-Charles Chapman, Benedict Cumberbatch

23.35 Kill Bill – film sensacyjny ★★★ USA 2003 Reż. Quentin Tarantino, wyk. Uma Thurman, David Carradine, Lucy Liu

1.30 Sprawdzamy

TVP2 DVB-T

5.10 Barwy szczęścia (3248, 3249) **6.25** M jak miłość (1887) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.20** Domowe patenty – felieton **11.30** Górna półka smaku – magazyn **12.10** Postaw na milion – teleturniej **13.05** Miłość i nadzieja (323) – serial obyczaj. Turcja **14.00** Familiada – teleturniej **14.35** Kolo fortuny – teleturniej

15.15 Szansa na sukces. Opole 2026: Piosenki Jarosława Kukulskiego – show

16.20 Na dobre i na złe (968) – serial obyczaj. Polska

17.20 Miłość i nadzieja (324) – serial obyczaj. Turcja

18.15 Va banque – teleturniej

18.50 Słowo na niedzielę: Niezrozumiałe działania Boga

19.00 Informacje kulturalne

19.25 Rodzinka.pl (300, 301) – serial kom. Polska

20.30 The Voice of Poland: Live – program rozrywkowy

23.35 Cztery wesela i pogrzeb ★★★ – komedia romantyczna

W. Bryt. 1994 Reż. Mike Newell, wyk. Hugh Grant, Andie MacDowell, Kristin Scott Thomas Charlie jest zatwardziałym kawalerem i kolejne partnerki nie potrafią go przekonać do zmiany poglądów. To wszystko nie przeszkadza mu być świadkiem na kolejnych ślubach. Ale na jednym z nich spotyka jej jedyną i nie potrafi jej tego powiedzieć...

1.45 Ostateczne poświęcenie ★★★ – dramat USA 2019

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień – magazyn **8.00** Halo tu Polsat – magazyn **11.55** Ewa gotuje – magazyn **12.30** Awantura o kasę – teleturniej **13.45** ★★★★★ Sami swoi – komedia Polska 1967, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Wacław Kowalski, Władysław Hańcza, Jerzy Janeczek, Eliasz Kuziemski

15.30 Chłopaki do wzięcia – telenowela dokumentalna

16.30 Randka w ciemno Bohaterami odcinka są Tomasz i Sara. Miłości będą szukać wśród kandydatek i kandydatów o wielu talentach i zainteresowaniach oraz kompletnie różnych pod względem charakteru i doświadczeń.

17.30 Awantura o kasę – teleturniej

18.50 Wydarzenia

19.15 Prezydenci i premierzy – program publicystyczny

19.55 Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni. Nad mętłą rzeką – program rozrywkowy

21.55 Nieznaszczalni III – film sensacyjny USA/Bulgaria/Francja/Niemcy 2014

Reż. Patrick Hughes, wyk. Sylvester Stallone, Jason Statham, Antonio Banderas Grupa najemników specjalizujących się w misjach, których nikt nie ma odwagi wykonać, tym razem ma zmierzyć się z uznanym za zmarłego jej założycielem.

0.25 Terrorysta – film sensacyjny ★★★ W. Bryt. 2012

TVN DVB-T

5.40 Uwaga! – magazyn **5.55** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny Polska 2022 **6.50** Kuchenne rewolucje: Pod Batutą, Jelenia Góra – reality show Polska 2025 **7.45** Dzień Dobry TVN – magazyn **11.30** Na Wspólnej (4109-4112) – serial obyczajowy Polska, wyk. Magdalena Kaczmarek **13.25** MasterChef – show Polska 2025

15.00 Monte Carlo – komedia Węgry/USA 2011 Reż. Thomas Bezucha, wyk. Selena Gomez, Leighton Meester, Katie Cassidy

17.20 Unboxing – teleturniej

17.55 Ugotowani – reality show

19.00 Fakty

19.45 Afryka Express – reality show

21.25 Nigdy w życiu! – komedia romantyczna Polska 2004

Reż. Ryszard Zatorski, wyk. Danuta Stenka, Joanna Brodzik, Jan Frycz

23.30 Dom dobry – kulisy produkcji

23.40 Zamieć – thriller USA/Kanada/Francja/Turcja 2009

Reż. Dominic Sena, wyk. Kate Beckinsale, Gabriel Macht, Tom Skerritt Doświadczona policjantka pracuje w amerykańskiej stacji naukowej na jako szeryf. Niebawem ma wrócić do domu. 72 godziny przed odlotem w pobliżu bazy zostaje zamordowany jeden z naukowców.

1.45 Skazana (4, 5) **3.50** Uwaga! – magazyn

TVN 7 DVB-T

6.25 New Looney Tunes **6.40** ★★★★★ Batman – film sf USA/W. Bryt. 1989 **9.20** Bez kompleksów **10.25** Ukryta prawda **11.25** Mówię Wam **12.35** Top Model **13.55** Zróbmy sobie dom **15.00** Detektywi **16.00** ★★ Koniec świata, czyli kogel mogel IV – komedia Polska 2022 **18.00** Bez kompleksów **19.00** Idź na całość **20.00** ★★★★★ Władca Pierścieni: Dwie wieże – film fantasy USA/Nowa Zel. 2002, reż. Peter Jackson, wyk. Elijah Wood **23.45** ★★ Smiertelna głębia – thriller USA/W. Bryt./RPA/Niemcy/Fr. 2012 **2.15** Pati (2)

TVP Kultura DVB-T

8.25 Symfonia powstańca Paderewskiego **9.40** Van Gogh. Prawdziwa historia **10.45** Ruchomy zamek Hauru – film anim. **12.55** Legendy opery **13.50** Conrad Festiwal 2025 **14.25** ★★★★★ Dekalog (1) – dr. Polska/Niemcy 1989 **15.30** Tamte lata, tamte dni **16.15** ★★★★★ Skrzypek na dachu – musical USA 1971 **19.20** Dzień z życia artysty **20.00** ★★★★★ Przejście do Indii – dramat W. Bryt./USA 1984, reż. David Lean, wyk. Peggy Ashcroft **22.55** Ella Fitzgerald: Live At Montreux 1969

TVP Sport DVB-T

8.15 Piłka nożna: Ruch Chorzów – Miedź Legnica **10.20** Mundial 2026: Legendy miejskie **10.55** Hokej na lodzie: Turniej Niepodległości: Polska – Słowenia **12.10** (L) Piłka nożna: ORLEN Ekstraliga kobiet: Śląsk Wrocław – Pogon Szczecin **14.25** (L) Piłka nożna: Betclic 1. Liga: Wisła Kraków – Polonia Warszawa **16.40** (L) Piłwanie: Memoriał Marka Petruszewicza **19.40** (L) Hokej na lodzie: Turniej Niepodległości w Sosnowcu: Polska – Wielka Brytania **22.15** Sportowy wieczór **22.55** Kolarstwo przełajowe: ME w Middelkerke

TV 4 DVB-T

5.30 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.00** Galileo **11.05** #JesteśmyDlaDzieci **11.30** Miodowe lata (22, 68) **13.00** ★★★★★ To dopiero początek – komedia USA 2017, reż. Ron Shelton, wyk. Morgan Freeman, Tommy Lee Jones, Rene Russo **14.55** Policjantki i policjanci (1351-1355) **20.00** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (972-975) – serial krym. Polska **0.00** Gwiazdy kabaretu **2.05** STOP Drogówka **3.15** Interwencja **3.25** Lubię Disco! **4.25** Top 10 lista przebojów

TV Trwam DVB-T

11.00 Kropelka radości **12.20** Warto zauważyć... **12.50** Natura obiektywnie **13.30** Msza św. **14.45** Jak wygrać małżeństwo? **15.00** Dzielna niewiasta **15.15** Mateczniki polskości **15.30** Wierzę w Boga **16.10** Historia PL **17.00** Ojcostwo – polecam **17.30** Przelamując bariery **18.15** W naszej rodzinie **19.30** Manna z nieba **19.45** Modlitwa z udziałem dzieci **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Warto być ojcem **22.15** Głos serca (108)

TV Puls DVB-T

5.00 Dyzur **6.00** Kobra – oddział specjalny (9-11) – serial sens. Niemcy **9.00** Taki jest świat – magazyn **10.00** Lombard. Życie pod zastaw (630, 632, 634, 636, 638, 939-943) – serial obyczaj. Polska **20.00** ★★★★★ Elita zabójców – thriller W. Bryt./Australia/USA/Jordania/Maroko 2011 **22.15** ★★★★★ Wybuchowa para – komedia sens. USA 2010 **0.25** ★★★★★ Cudzoziemiec – film sens. W. Bryt./USA/Chiny/Indie 2017 **2.55** Dyzur – program dokumentalny **3.35** Taki jest świat

★★★★ koniecznie ★★★ zdecydowanie tak ★★ możesz ★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

NIEDZIELA 9 Listopada

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta w Krakowie Łągowiankach **8.00** Tydzień **8.30** Daleko od szosy (4) **9.55** Ojciec Mateusz (409) **10.55** Komisarz Alex (301) **11.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem **12.45** Pielgrzymi Nadziei **13.10** Planeta Ziemia III: Wybrzeża **14.10** ★★ Porady na zdrady – komedia Polska 2017

16.05 Dziedzictwo (742) – serial obyczaj. Turcja

17.00 Teleexpress **17.35** Daję słowo. Maciej Orłoś: Arkadiusz Jakubik – talk show

18.40 Jaka to melodia? „Polska historia w piosence” – grają Radosław Kotarski, Leszek Gnoiński oraz Jan Adamiec.

19.30 19.30 **19.55** Pytanie dnia **20.25** Czarna śmierć (1) – serial sensacyjny Polska 2025

21.25 Rolnik szuka żony – reality show

22.30 Scenariusz na miłość ★★★ – komedia romantyczna USA

Reż. Marc Lawrence, wyk. Hugh Grant, Marisa Tomei, Bella Heathcote Scenarzysta Keith Michaels zostaje wykładowcą na kursie pisania scenariuszy w prowinjancjalnym Binghamton. Bufonowały mężczyzna ulega czarowi jednej ze studentek.

0.25 1917 – dramat wojenny ★★★ W. Bryt./USA 2019 **2.25** Sprawdzamy

TVP2 DVB-T

5.05 Barwy szczęścia (3252) **5.45** 25 lat M jak miłość. Nasz srebrny jubileusz **6.45** Operacja zdrowie – magazyn **7.30** Pytanie na śniadanie **10.30** Domowe patenty – felieton **10.40** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **11.10** The Voice of Poland – program rozrywkowy **14.00** Familiada – teleturniej **14.35** Kolo fortuny – teleturniej

15.10 Szansa na sukces. Opole 2026: Anna Wyszczoni

16.15 Tak to leciało! – teleturniej

17.15 Pan Mama (39, 40) – serial kom. Polska

18.20 Rodzinka.pl (301) – serial kom. Polska

18.50 Niepewne sytuacje – program rozrywkowy

19.10 Szpieg, który mnie kochał ★★★ – film sensacyjny

W. Bryt. 1977 Reż. Lewis Gilbert, wyk. Roger Moore, Barbara Bach, Curd Jürgens

21.25 Muzyka na dobry wieczór – program muzyczny

22.30 Koliber – film sensacyjny

W. Bryt./USA 2013 Reż. Steven Knight, wyk. Jason Statham, Agata Buzek, Vicky McClure

Opowieść o byłym żołnierzu służb specjalnych, który najpierw trafia na ulicę, by później, dzięki szczęśliwemu trafowi, wrócić do życia.

0.25 Będziemy mieszkać razem (2) – serial Polska

1.25 Cztery wesela i pogrzeb ★★★ – komedia romantyczna

W. Bryt. 1994

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień – magazyn **8.00** Halo tu Polsat – magazyn **11.25** Shrek ma wielkie oczy – film animowany USA 2010 **12.00** Krudowie – film animowany USA 2013, dub. Piotr Grabowski, Natalia Sikora, Lesław Żurek **14.05** Twoja twarz brzmi znajomo – program rozrywkowy

16.20 Nasz nowy dom – reality show

17.30 Awantura o kasę – teleturniej

18.50 Wydarzenia

19.35 Państwo w państwie

19.55 Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami – program rozrywkowy

22.55 Teściowie (59) Zenon wyznaje prawdę o swojej córce i grożącym mu zagrożeniu. Desperacko musi odzyskać dokumenty niejawnego Usarka, które znajdują się w jego willi. Problem w tym, że dom zamieszkuje teraz Ledwonie.

23.35 Lep na muchy – komedia

kr. Niemcy/USA 2011 Reż. Rob Minkoff, wyk. Patrick Dempsey, Ashley Judd, Tim Blake Nelson

Tripp jest w banku, na który napadają dwie grupy gangsterów jednocześnie. Zostaje zabity agent FBI, a napastnicy, pracownicy i klienci zostają zamknięci w banku. Przypadek?

1.15 Patch Adams ★★★ – dramat USA 1998

TVN DVB-T

5.10 Kto was tak urządził? **5.45** Uwaga! **6.00** Batwheels **6.15** Bitwa o gości – reality show **7.10** Magda gotuje Internet – talk show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.30** Co za tydzień **12.05** Kuchenne rewolucje: Warszawa – Bar Alpejski – reality show **13.10** Bitwa o gości – reality show Polska **14.05** Afryka Express – reality show

15.40 Nie lubię poniedziałku

★★★★ – komedia Polska 1971 Reż. Tadeusz Chmielewski, wyk. Jerzy Turek, Kazimierz Witkiewicz, Andrzej Herder

Satyra na polską rzeczywistość wczesnych lat siedemdziesiątych XX wieku. Wielowątkowa komedia o feralnym dniu – poniedziałku, kiedy nic nikomu się nie udaje.

17.55 Pogromcy chaosu – program rozrywkowy

19.00 Fakty

19.45 MasterChef – show

21.20 Pan Samochodzik i templariusze – film przygodowy

Polska 2023 Reż. Antoni Nykowski, wyk. Mateusz Janicki, Sandra Drzymalska, Maria Dębska

23.40 Assassin's Creed – film

przygodowy USA/Francja/W. Bryt./Hongkong/Tajwan/Malta/Hiszpania/Kanada 2016

Reż. Justin Kurzel, wyk. Michael Fassbender, Marion Cotillard, Jeremy Irons

2.10 Superwizjer

2.55 Szpital św. Anny (47)

4.00 Uwaga! – magazyn

4.20 Nauka jazdy

TVN 7 DVB-T

6.30 New Looney Tunes **7.00** Zróbmy sobie dom **8.05** ★★ Za duży na bajki II – film przygod. Polska 2024 **10.10** Unboxing – Wielkie otwarcie **10.45** Pogromcy chaosu **11.45** Ukryta prawda **14.45** Detektywi **15.45** Poukładani **16.20** ★★★★★ Władca Pierścieni: Dwie wieże – film fantasy USA/Nowa Zel. 2002 **20.00** ★★★★★ Zielona miła – dr. USA 1999, reż. Frank Darabont, wyk. Tom Hanks **23.55** ★★★★★ Wele – dr. Polska/Lotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz **2.40** Wrota piekieł **3.40** Osadzone. Blok F

TVP Kultura DVB-T

9.55 Van Gogh. Prawdziwa historia **10.55** Wstęp wolny **11.20** Przez Atlantyk (8) **12.30** Wydarzenie aktualne **13.05** Muzyka w zabytkach **14.05** W poszukiwaniu dobrego filmu **14.45** ★★★★★ Zemsta Różowej Pantery – kom. krym. W. Bryt./USA 1978 **16.35** Dobry tytuł **17.15** Studio Kultura – niedziela z... **18.10** Teatr TV: Panna Maliczewska – spektakl Polska 1969 **20.00** ★★★★★ Bounty – film przyg. W. Bryt./USA/N. Zel. 1984 **22.20** Moje życie w Rolling Stonesach **23.35** Colaholic

TVP Sport DVB-T

6.20 Piłwanie: Memoriał Marka Petruszewicza **7.55** Piłka nożna: Wieczysta Kraków – Stal Rzeszów **10.00** Futbol totalny **11.05** Hokej na lodzie: Turniej Niepodległości: Polska – Wielka Brytania **11.50** (L) Jeździectwo: Cavallada Warszawa **14.55** (L) Piłka nożna: Podbeskidzie Bielsko-Biała – Resovia Rzeszów **17.00** Studio **17.25** (L) Piłka nożna: 15. kolejka: Pogon Szczecin – Jagiellonia Białystok **20.10** (L) Boks: KB Legia Warszawa – Concordia Knurów **23.00** Sportowy wieczór **23.45** Piłka nożna

TV 4 DVB-T

6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.00** Wielkie tajemnice historii **8.50** Galileo **10.50** Ewa gotuje **11.20** Gwiazdy kabaretu – program rozrywkowy **11.45** ★★★★★ Goście, goście – komedia Fr. 1993 **13.55** ★★★★★ Van Helsing – horror USA/Czechy/Rum. 2004 **16.45** ★★★★★ Liga niezwykłych dzenteleńców – film fantasy USA/Niemcy/Czechy/W. Bryt. 2003 **19.00** Uroczysko (169, 170) – serial krym. Polska **20.00** Sprawiedliwi. Trójmiasto (89-92) **0.00** STOP Drogówka **1.00** Wielkie tajemnice historii **2.55** Interwencja

TV Trwam DVB-T

9.30 Rocznica poświęcenia Bazyliki Łateńskiej **11.00** Głos serca (108) **11.45** Muzyczne chwile **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym **12.15** Papież Polak do rodaków **12.45** Medjugorje **15.00** Wieś to też Polska **16.10** Koncert życzeń **17.00** Natura et Homo **17.30** Sól Ziemi **18.15** Rozmowy niedokończone **19.30** Moja katolicka rodzina **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **22.00** Mocni Jego mocą **22.45** Jak wygrać małżeństwo? **23.00** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej

TV Puls DVB-T

6.00 Taki jest świat **6.50** Kobra – oddział specjalny (1, 2) – serial Niemcy **8.50** Ranczo (14, 2-3, 18) **14.00** ★★★★★ Bibliotekarz: Tajemnica włóczęgi – film USA/Niemcy 2004 **16.00** ★★★★★ Jack Mimoun: Sekret

20 lat temu - dokładnie wtedy, czyli krótko po wejściu naszego kraju do Unii Europejskiej, wyjechało za chlebem do Irlandii najwięcej Polaków. Poleciałam do Dublinu zobaczyć, jak im się teraz żyje na „Zielonej Wyspie”.

Dzisiaj są to osoby grubo po czterdziestce, 50 plus czy także 60 plus. Zdecydowanie mniej mieszka tam trzydziestolatków, choć i rodaków w tym wieku można, oczywiście, spotkać na ulicy. Masowa migracja trwała około dekady, do 2014 roku, kiedy Irlandia przestała być zarobkowym rajem. Celtycki Tygrys stracił kilka zębów.

Do Dublinu dowiesz się „latający tramwaj”

Byłam w Dublinie 20 lat temu oraz w tzw. międzyczasie i niedawno znów wybrałam się w taką podróż z Bydgoszczy „latającym tramwajem” - jak nazywają samolot linii Ryanair Polacy, z którymi rozmawiałam na „Zielonej Wyspie”.

Wyspa cały czas jest tak samo pięknie zielona, co Irlandia zawdzięcza umiarkowanemu klimatowi morskemu z wysokimi opadami i dużą wilgotnością, a to w połączeniu z niewysokimi temperaturami tworzy idealne warunki do rozwoju bujnej roślinności.

A czy żyje się tam na podobnym poziomie, jak 20 lat temu?

- Gdy wtedy przyleciałam do Irlandii, bezrobocie w Polsce sięgało 18 procent - wspomina 50-letni Marcin, który dziś mieszka w Lucan (dzielnica Dublinu). - Byłem młody, świeżo po studiach na UMK w Toruniu, a mój kraj nie miał mi wówczas nic do zaoferowania, zwyczajnie kopnął mnie w d... Na początku pomogli znajomi z Polski, którzy przybyli do Irlandii rok wcześniej. W ciągu tygodnia znalazłem pracę w markecie budowlanym, w Irlandii mnóstwo się wtedy budowało. Pamiętam, że zarabiałem coś około 9 euro na godzinę. Wynajmowałem pokój, stać mnie było na wiele rzeczy i jeszcze odkładałem pieniądze. To trwało dobre kilka lat, a potem, jak w innych państwach, nastąpił kryzys gospodarczy.

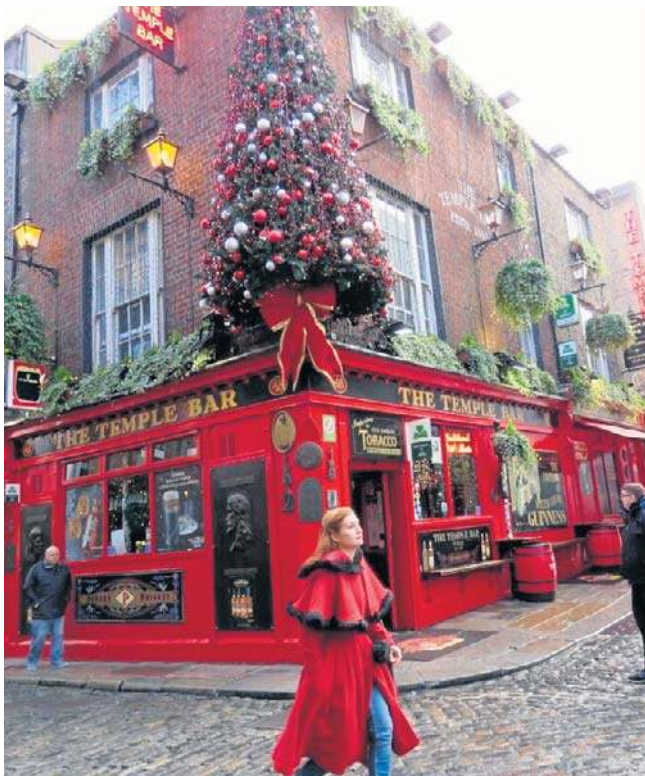
Skutkowało to załamaniem sektora bankowego i budowlanego, gwałtownym wzrostem bezrobocia, a także głębokim kryzysem fiskalnym dla państwa.

- W telewizji mówili, że Irlandia stała się jednym z najbardziej dotkniętych kryzysem krajów w Europie, co wymagało nawet międzynarodowej pomocy finansowej. Straciłem robotę i przez kilka miesięcy byłem na zasiłku. Później kolega załatwił mi kolejną pracę, jednak cięższą i gorzej płatną, w magazynie. Przez chwilę, w 2015 roku, myślałem nawet o powrocie do Polski, kilku moich przyjaciół wyjechało, a rodzice mówili, że polska gospodarka rośnie w siłę, są miejsca pracy, le-

RAJ SIĘ SKOŃCZYŁ, ALE NIE WYJADA. CHCĄ ŻYĆ W IRLANDII

Choć Celtycki Tygrys stracił kilka zębów, Polacy na dobre zadomowili się w Irlandii. Nie paraliżują ich nawet ceny mieszkań za pół miliona euro, bo mogą liczyć na lokal od państwa. „Jednak on nigdy nie będzie naszą własnością, a w Polsce ludzie przez 20 lat pospłacali kredyty na domy”.

Agnieszka Domka-Rybka

Przez lata Polacy byli największą mniejszością narodową w Irlandii, ale po wybuchu wojny w Ukrainie dziś to obywatele tego kraju stanowią na wyspie większość obcokrajowców. Rozbudowany system socjalny działa, bo są na to pieniądze w kraju z nadwyżką budżetową - w Dublinie siedziby mają m.in. takie firmy, jak Google, Amazon, Microsoft czy Apple.

pie się zarabia. Jednak w Irlandii poznałem żonę, Polkę, urodziła się nasza córka i, ostatecznie, zostaliśmy. Nie żałujemy. Obecnie pracuję w budżetówce, zarabiam ponad 2000 euro. To nie jest dużo, zwłaszcza gdy ktoś wynajmuje mieszkanie, ale jakoś wiążemy koniec z końcem. Żona nie pracuje, otrzymuje jednak spory socjal od państwa, czasami podejmuje jakieś płatne zajęcia - mówi Marcin.

Więcej o irlandzkim socjalu opowiada nam Mariola, mieszkanka innej dzielnicy Dublinu, Ballymun, niedaleko lotniska Dublin Airport. Ma 49 lat, pochodzi z Koszalina.

- Na początku pracowałam w obsłudze znanej irlandzkiej firmy komputerowej, a teraz, jak Marcin, mam etat w budżetówce i zarabiam podobnie jak

on. Tak mi się życie ułożyło, że zostałam samotną matką, mam 14-letnią córkę. Jednak państwo tutaj pomaga realnie takim osobom, jak ja - twierdzi Mariola. - Moja kuzynka w Polsce też sama wychowuje dziecko i, jak jej opowiadam, jak to działa w Irlandii, robi wielkie oczy. Przede wszystkim można liczyć na mieszkanie. Przez kilka lat w kryzysie mniej się tutaj budowało, ale teraz powstają wielkie socjalne osiedla. Ja 10 lat temu złożyłam wniosek o mieszkanie od państwa - wtedy wynajem komercyjny kosztował 1200 euro miesięcznie. Zwyczajnie, nie było mnie stać. W związku z tym, że mało się budowało, brakowało lokali socjalnych, państwo płaciło mi za wynajem domu, w którym mieszkałam z córką. Teraz znów buduje się

w Irlandii na potęgę. Rok temu zadzwonili do mnie z opieki, że niedługo oddadzą do użytku nowy blok, w którym będę mieszkać. Wprowadziłam się w styczniu tego roku - cieszy się Polka.

Oglądamy mieszkanie socjalne made in Irelandia. Znajduje się na pierwszym piętrze, ma prawie 90 metrów - aż tyle na dwie osoby! Miesięczny czynsz to 10 procent zarobków lokatora. Wszystko pachnie nowością, nowoczesna łazienka, kuchnia - trzeba było tylko dopłacić sprzęt AGD, meble, dekoracje. Są dwie sypialnie z ogromnymi oknami, każda ma małą garderobę; wspomniana łazienka, duży salon razem z kuchnią i tzw. pomieszczenie gospodarcze, w którym można postawić pralkę i inne rzeczy,

aby nie zagracać mieszkania, m.in. suszarkę, kosz na brudną odzież czy półkę na ręczniki.

- Oczywiście, żeby dostać taki przydział, nie można przekroczyć limitu dochodowego, ale jeśli ktoś zarabia więcej, może liczyć na tani wynajem od państwa, bo na komercyjny nie wszystkich stać - to teraz aż 1600 euro miesięcznie. Mieszkanie na własność, gdy średniej jakości lokal kosztuje 500 tys. euro, mało kto może kupić. Deweloperzy mają umowy z państwem i budują socjalne osiedla.

Setki takich mieszkań oddano niedawno np. w innej dublińskiej dzielnicy - Clondalkin. Kolejne bloki są w budowie, co można zobaczyć po budowlanych żurawiach. Powstaje tu jakby nowe miasteczko: cała infrastruktura drogowa, szkoły, sklepy, od niedawna

działa nowy parking przy stacji kolejowej.

- Na razie ludzie w okolicy zostawiają tutaj swoje samochody, bo z parkowaniem ogólnie jest koszmar. Za mało jest takich miejsc! Ciekawe, jak to będzie, gdy zamkną ten kolejowy parking i będzie tylko na bilety - zastanawia się Ola, od miesiąca mieszkanka Clondalkin. W kraju mieszkała we Włocławku.

„Plusy dodatnie i ujemne” na wyspie

- Aż mi się nie chce wierzyć, że tak wyglądają mieszkania socjalne! - wzdycham, rozmawiając z Ołą.

- Tak, ale wiesz, to mieszkanie nigdy nie będzie moje, nie będę go mogła przekazać dzieciom (jest mamą 16-letnich bliźniaków). A w tym czasie, jak mnie nie ma w Polsce od 20 lat, moi znajomi stamtąd kupili mieszkania i domy. Nawet jeśli były na kredyty, to oni już je spłacili. Czyli są plusy dodatnie i ujemne życia w Irlandii - śmieje się Ola i od razu dodaje, że nie planuje wracać do Polski, choć... - Służba zdrowia jest tutaj do niczego. Narzekacie na polską, zapraszam do Irlandii... Kilka lat temu była afera w Dublinie, bopomyłono wyniki cytologii wielu kobiet i te z rakiem nie dowiedziały się o swojej chorobie. Myślały, że są zdrowe. Niektóre umarły. Ten przykład dodatnie pokazuje, jak tu działa opieka medyczna.

Pytam Polaków w Irlandii, co to dziś znaczy być ustawionym na emigracji. Odpowiedź totalnie mnie zaskoczyła.

Od dwóch osób usłyszałam: „Ustawiony Polak w Irlandii to taki, który ma jakąś nieruchomości w Polsce, po babci, rodzicach czy kupił z oszczędności. I jakby co... ma do czego wracać”.

„Zielona Wyspa” ma rozbudowany system wsparcia, bo, trzeba sobie to jasno powiedzieć, państwo na to stać. Deficyt budżetowy np. w Polsce, zgodnie z ustawą budżetową na rok 2025, ma wynieść 289 mld zł. Natomiast w Irlandii nie ma żadnego deficytu, a - według Chartered Accountants Ireland - prognozowana jest nadwyżka budżetowa w wysokości 5,1 miliarda euro. Pieniądze mogą pochodzić m.in. z bogactw firm, bo widziałam w Dublinie siedziby dużych przedsiębiorstw, takich jak np. Amazon, Google, Microsoft, Apple i Airbnb, a nawet Temu.

W Republice Irlandii cały czas rośnie liczba mieszkańców - dziś jest ich około 5,3 miliona obywateli, a dwadzieścia lat temu nie było 4 mln. Wtedy największą mniejszością narodową byli Polacy, a dziś są to obywatele Ukrainy - z wiadomych przyczyn.

Ceny są wysokie, ponieważ - jak wszędzie - wszystko drożeje. I dla własnego zdrowia psychicznego... lepiej nie przelecieć na złotówki. Usłyszałam: „Nowy Polak przelicza przez pierwsze dwa lata, a potem przestaje”.

©©

Co oznaczają liczby w pomiarze ciśnienia? Tych wartości nie powinny przekraczać

Marta Siesicka-Osiak
marta.siesicka-osiaak@polskapress.pl

Lekarz zlecił ci kontrolowanie ciśnienia, a ty nie wiesz nawet, co oznaczają liczby w pomiarze ciśnienia? Wszelkie wątpliwości związane z tym zagadnieniem rozwiewa nasz poradnik.

Pomiar ciśnienia tętniczego składa się z dwóch wartości - górnej i dolnej - wyrażonych w milimetrach słupa rtęci (mmHg). Wyświetlają się one na ekranie ciśnieniomierza automatycznego. Wartość górna oznacza ciśnienie skurczowe, natomiast dolna odnosi się do ciśnienia rozkurczowego. Zazwyczaj na wyświetlaczu jest też trzeci parametr, który pokazuje twój puls.

Co oznacza pierwsze i drugie ciśnienie?

● **Ciśnienie skurczowe** - to ciśnienie panujące w tętnicach w momencie skurczu mięśnia sercowego, widoczne jako wartość górna;

● **Ciśnienie rozkurczowe** - to ciśnienie mierzone w tętnicach, gdy serce się rozluźnia, przedstawione jako wartość dolna.

Pamiętaj, aby zawsze wykonać 2 pomiary w odstępie ok. 1-2 minut i zapisać średnią. Ciśnienie mierz dwa razy dziennie o stałej porze, najlepiej rano i wieczorem. Wyniki zapisuj w jednym miejscu np. w dzienniczku lub aplikacji i zabieraj ze sobą na kontrolę do lekarza.

Ważna jest także pozycja, w jakiej mierzysz ciśnienie. Do prawidłowego zmierzenia ciśnienia krwi zaleca się podparcie ramienia na blacie i założenie

Na nadciśnienie tętnicze - wg szacunków na świecie - choruje już jedna na trzy osoby.

mankietu tak, aby jego środkowa część znajdowała się na wysokości serca. Mimo to w praktyce stosuje się niestandardowe pozycje np. z ramieniem opartym na kolanach lub bez podparcia z ręką swobodnie opadającą wzdłuż boku. W taki sposób ciśnienie mierzą nawet lekarze czy pielęgniarki w gabinecie podczas wizyty. Okazuje się, że przez nieprawidłową pozycję możesz zawyżyć swoje ciśnienie krwi nawet o 9 mmHg.

Jakie jest idealne ciśnienie krwi?

● **Prawidłowe ciśnienie krwi** według najnowszych wytycznych wynosi 120/80 mmHg, co oznacza, że:

● **ciśnienie skurczowe** (górna liczba) powinno być mniejsze niż 120,

● **ciśnienie rozkurczowe** (dolna liczba) powinno być mniejsze niż 80.

Podwyższone ciśnienie skurczowe, przekraczające wartość 130 mmHg, wskazuje na zwiększone obciążenie ścian naczyń krwionośnych. W takiej sytuacji serce musi włożyć więcej wysiłku, aby pompować krew do organizmu.

Badania pokazują, że podwyższone ciśnienie skurczowe (górne) jest silniej powiązane z występowaniem zawału serca i udaru mózgu niż rozkurczowe. Jednak podwyższone ciśnienie rozkurczowe (dolne), przekraczające 80 mmHg także świadczy o zaburzeniu pracy układu krwionośnego. Jego nieprawidłowe parametry mogą być

pierwszym zwiastunem wystąpienia chorób układu sercowo-naczyniowego.

Skąd bierze się wysokie ciśnienie?

Problem nadciśnienia dotyka już ponad 10 milionów Polaków. Jedną z głównych przyczyn jego występowania jest starzenie się organizmu. Dlaczego? Ponieważ wraz z wiekiem nasze naczynia krwionośne stają się sztywniejsze, a to powoduje wzrost ciśnienia krwi.

Pozostałe czynniki sprzyjające podwyższeniu ciśnienia to m.in.: ● **uwarunkowania genetyczne** ● **cukrzyca** ● **choroby nerek** ● **zaburzenia hormonalne** ● **przyjmowanie niektórych leków** ● **otyłość** i **nadwaga** ● **niewłaściwa dieta bogata w sól**.

Jeśli chcesz w naturalny sposób zapobiegać rozwojowi nadciśnienia zadбай o zmianę stylu życia. Rzuć palenie, ogranicz spożycie alkoholu, kontroluj wagę, wprowadź odpowiednią dietę - sprawdź się dieta DASH lub dieta śródziemnomorska i pamiętaj o aktywności fizycznej (co najmniej 150 minut ćwiczeń o umiarkowanej intensywności tygodniowo).

Czy niskie ciśnienie zagraża życiu?

Nie należy lekceważyć także zbyt niskiego ciśnienia krwi, mówimy o nim, gdy skurczowe ciśnienie krwi wynosi poniżej 90 mmHg, a rozkurczowe poniżej 60 mmHg. Skontaktuj się z lekarzem, jeśli twoje ciśnienie spadło poniżej tych wartości,

a jednocześnie obserwujesz u siebie takie objawy jak: ● **zawroty głowy** ● **omdlenie** ● **nagłe zmęczenie** ● **nudności** ● **zaburzenia widzenia**.

Niskie ciśnienie krwi występujące w sposób ciągły i niedające niepokojących objawów nie jest stanem zagrażającym zdrowiu. Choć jednak kardiologzy przyjmują, że niedociśnienie samoistne jest mniej niekorzystne dla pacjenta niż nadciśnienie, z badań naukowych wynika, że wcale nie jest ono obojętne dla zdrowia.

U osób z przewlekłym niedociśnieniem tętniczym, które najczęściej ma podłoże genetyczne, wykazano mniejszą elastyczność tętnic w porównaniu z osobami o normalnym ciśnieniu krwi. Powoduje to spowolnienie przepływu krwi i jest właściwym powodem spadku jej ciśnienia. W rezultacie tkanki organizmu są mniej dotlenione, co w późniejszym wieku może powodować szereg dolegliwości i zmian chorobowych.

Natomiast niedociśnienie ortostatyczne zagraża nie tylko zdrowiu, ale i życiu pacjenta. Oprócz tego, że często wywołuje omdlenia, może też nasilać niedokrwienie serca przy chorobach układu krążenia.

Powodem do niepokoju jest również niskie ciśnienie w ciąży, szczególnie jeśli przyszła mama miała wcześniej ciśnienie w normie. Może to wskazywać na osłabienie, a nawet wewnętrzny krwotok i powinno być jak najszybciej skonsultowane z lekarzem. ©©

REKLAMA

0011424097

AUTOREKLAMA

**BURMISTRZ
MIASTA ŻARÓW**
INFORMUJE

Na tablicy ogłoszeń Biura Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, został wywieszony na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży w oparciu o Zarządzenie nr 205/2025.

**strefa
BIZNESU.pl**

**Know-how
w dobrym biznesie**
strefabiznesu.pl

REKLAMA

0011422299

OGŁOSZENIE O SPRZEDAŻY

1). Przedmiot sprzedaży: Spółdzielcze własnościowe prawo do boks garażowego nr 76 o pow. użytkowej 17,22 m² i pow. zabudowy 18,00 m², położonego na działce nr 189/1, AM-9, obręb Stone. Boks garażowy nie posiada założonej odrębnej księgi wieczystej. 2). Określenie upadłego: Nikolay Ivanov, zam. 57-350 Kudowa-Zdrój, ul. Pogodna 29/4. 3). Określenie Sądu i sygnatury sprawy: Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, Wydział VI Gospodarczy, ul. Słowackiego 10, 58-300 Wałbrzych, sygn. akt SW1W/GUP-s/204/2024. 4). Podstawa zbycia: art. 491(11a) ust. 2 Ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U.2024.794 t.j.). 5). Wartość oszacowania: 60.696,00 zł, numer postępowania na sprzedaż: I, określenie ceny minimalnej: 60.696,00 zł. 6). Termin złożenia oferty i zapłaty wadium: 18 listopada 2025 r. 7). Kwota wadium: 6.069,60 zł, oznaczenie rachunku bankowego do wpłaty wadium i pozostałej części ceny: Syndyk Michał Błaszczyszyn; numer rachunku bankowego: 25 1020 5242 0000 2802 0658 0296. 8). Termin rozpoznania ofert: 20 listopada 2025 r., godz. 12:30, miejsce rozpoznania ofert: Kancelaria Syndyka, termin ewentualnej aukcji: 20 listopada 2025 r., godz. 12:45, miejsce ewentualnej aukcji: Kancelaria Syndyka.

Pełne warunki sprzedaży oraz pozostałe informacje przekazywane są przez Syndyka masy upadłości Michała Błaszczyszyna (kom. 662 373 882) lub Pełnomocnika Syndyka Edwarda Stolarczyka (kom. 695 663 414), e-mail: kancelaria@syndycy.eu. Można również skontaktować się z wyżej wymienionymi osobami celem umówienia na okazanie przedmiotu sprzedaży.

Sledź i polub profil syndycy.eu na facebook(com), aby być na bieżąco ze wszystkimi postępowaniami na sprzedaż.

REKLAMA

0011422268

OGŁOSZENIE O SPRZEDAŻY

1). Przedmiot sprzedaży: Prawo własności do lokalu mieszkalnego położonego w miejscowości Boguszów-Gorce przy ul. Kopernika 12, lokal nr 2, składającego się z 2 pokoi, kuchni, WC i przedpokoju, o łącznej powierzchni 53,60 m², dla którego lokalu mieszkalnego Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr SW1W/GUP-s/292/2024. 2). Określenie upadłego: Marta Owcarz, zam. 58-372 Boguszów-Gorce, ul. Mikołaja Kopernika 12/2. 3). Określenie Sądu i sygnatury sprawy: Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, Wydział VI Gospodarczy, ul. Słowackiego 10, 58-300 Wałbrzych, Sygn. Akt. SW1W/GUP-s/292/2024. 4). Podstawa zbycia: art. 491(11a) ust. 2 Ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U.2024.794 t.j.). 5). Wartość oszacowania: 222.000,00 zł, numer postępowania na sprzedaż: III, określenie ceny minimalnej: 177.600,00 zł. 6). Termin złożenia oferty i zapłaty wadium: 18 listopada 2025 r. 7). Kwota wadium: 17.760,00 zł, oznaczenie rachunku bankowego do wpłaty wadium i pozostałej części ceny: Syndyk Michał Błaszczyszyn; numer rachunku bankowego: 58 1020 5242 0000 2202 0663 1503. 8). Termin rozpoznania ofert: 20 listopada 2025 r., godz. 12:00, miejsce rozpoznania ofert: Kancelaria Syndyka, termin ewentualnej aukcji: 20 listopada 2025 r., godz. 12:15, miejsce ewentualnej aukcji: Kancelaria Syndyka.

Pełne warunki sprzedaży oraz pozostałe informacje przekazywane są przez Syndyka masy upadłości Michała Błaszczyszyna (kom. 662 373 882) lub Pełnomocnika Syndyka Edwarda Stolarczyka (kom. 695 663 414), mail: kancelaria@syndycy.eu. Można również skontaktować się z wyżej wymienionymi osobami celem umówienia na okazanie przedmiotu sprzedaży.

Sledź i polub profil syndycy.eu na facebook(com), aby być na bieżąco ze wszystkimi postępowaniami na sprzedaż.

AUTOREKLAMA

motofakty.pl

**Motoryzacja
na wysokich obrotach**

motofakty.pl

REKLAMA

0011244350

**ZŁOMOWANIE
POJAZDÓW**
tel. 600 609 606

Wszystkie formalności załatwiamy na miejscu
Płatność gotówką od ręki
Wydajemy zaświadczenie o demontażu
Odbieramy własnym transportem

Cenimy Twój czas!

Stacja demontażu pojazdów | Czarkowo 16 | 64-125 Poniec

